

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULU

Päivi Sorvari

” Miltä susta tuntuu, kun menet antamaan apua?”

**SPR:NVAPAAEHTOISTYÖNTEKIJÄNTUNNEKOKEMUKSIA
AUTTAMISTILANTEISSA**

Hoitotyön koulutusohjelma

2006

TIIVISTELMÄ

”Miltä susta tuntuu, ko menet antamaan apua?”

SPR:N VAPAAEHTOISTYÖNTEKIJÄN TUNNEKOKEMUKSIA AUTTAMISTILANTEISSA

Päivi Sorvari
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Rauma
Hoitotyön koulutusohjelma
Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto
Joulukuu 2006
Ohjaaja: TtT Anne-Maria Kanerva
YKL: 37.7
Sivuja: 41

Avainsanat: Suomen Punainen Risti, vapaaehtoistyö, tunteet, työnohjaus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata minkälaisia tunnekokemuksia Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoistyöntekijät olivat kokeneet auttamistilanteissa, minkälaisia toiveita heillä oli tunnekokemuksien käsittelystä auttamistilanteiden jälkeen ja minkälaisia kokemuksia ja toiveita heillä oli työnohjauksesta. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa suunniteltaessa koulutusta SPR:n vapaaehtoistyöntekijöille tunnekokemusten käsittelyä varten.

Tutkimuksen kohdejoukkona olivat vapaaehtoistyöntekijät yhdestä eteläsuomalaisesta SPR:n piiristä (n=53). Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella. Vastausprosentti oli 60 %. Tulokset käsiteltiin tilastollisesti ja esitettiin prosentteina ja frekvensseinä.

Vastaajat, jotka olivat kohdanneet loukkaantuneen, päihtyneen, seksuaalisesti hyväksikäytetyn ja väkivaltaa kokeneen ihmisen, tunsivat usein empatiaa auttamistilanteissa. SPR:n vapaaehtoistyöntekijät halusivat keskustella sekä kahden kesken että ryhmässä tunnekokemuksistaan auttamistilanteiden jälkeen. Tunnekokemuksia haluttiin myös jakaa toisen vapaaehtoistyöntekijän ja ryhmänvastaavan kanssa. Vastaajista suurin osa ei ollut koskaan saanut työnohjausta auttamistilanteiden jälkeen. Vastaajat, jotka olivat saaneet koulutetun työnohjaajan antamaa työnohjausta, olivat saaneet apua, tulleet kuulluksi, ja saaneet uusia näkökulmia vapaaehtoistyöhönsä. Vastaajista yli puolet oli saanut hyväksyvää palautetta vapaaehtoistyöhön. Vastaajat olivat saaneet purkaa vaikeiksi kokemia tunnekokemuksiaan auttamistilanteiden jälkeen.

Tämän tutkimuksen perusteella vapaaehtoistyöntekijät haluavat keskustella tunnekokemuksistaan auttamistilanteiden jälkeen. Jatkotutkimuksena voisi selvittää kaikkien hoitotyötä tekevien työssä jaksamista ja työnohjauksen tarpeellisuutta.

ABSTRACT

” How did you feel, when you gave help?”

THE EMOTIONAL EXPERIENCES OF A FINNISH RED CROSS VOLUNTEER WORKER IN AID SITUATIONS

Päivi Sorvari
Satakunta University of applied sciences
Social Services and Health Care, Rauma
Degree Programme in Nursing and Health Care
Option of Nursing and Health Care
December 2006
Tutor: PhD Anne-Maria Kanerva
UDK: 37.7
Pages: 41

Keywords: The Finnish Red Cross, volunteering, emotions, work-counselling

The purpose of this study was to describe the emotional experiences of Finnish Red Cross volunteer workers in aid situations, and what wishes they had on handling the emotional experiences after aid situations, and what experiences and wishes they had on work-counselling. The aim of this study was to produce information when planning the education for the volunteer workers of the Finnish Red Cross on handling the emotional experiences.

The target group for the study consisted of the volunteer workers in one southern Finnish Red Cross district (n=53). The research material was gathered by means of a questionnaire. The response percentage was 60. The material was analyzed statistically and stated as percentages and frequencies.

The respondents, who had faced the injured, the drunk, the sexually abused and the violence-experienced often felt empathy in aid situations. The volunteer workers of the Finnish Red Cross wanted to discuss both among two and in the group after the aid situations. They also wanted to share the emotional experiences with another volunteer worker and the group leader. Most of the respondents hadn't ever had work-counselling after the aid situations. The respondents, who had had work-counselling from an educated work-counsellor, had received help, had been heard, and obtained new aspects in their volunteer work. Over a half of the respondents had had acceptance in their volunteer work. The respondents had had a chance to unravel the difficult kind of emotional experiences after the aid situations.

On the basis of this study, the volunteer workers want to discuss the emotional experiences after the aid situations. A follow up survey could find out the management of all nursing workers and the necessity of work-counselling.

SISÄLLYS
TIIVISTELMÄ
ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 SUOMEN PUNAINEN RISTI	6
2.1 SPR:n ensiapukurssi	7
2.2 SPR:n vapaaehtoistyö	8
2.3 Vapaaehtoistyöntekijä	9
3 AUTTAMISTILANTEITA	11
3.1 Loukkaantuneen kohtaaminen	11
3.2 Päihtyneen kohtaaminen	11
3.3 Seksuaalisen väkivallan ja hyväksikäytön kohtaaminen	12
3.4 Väkivallan kohtaaminen	13
4 TUNNEKOKEMUKSIA AUTTAMISTILANTEISSA	15
5 TYÖNOHJAUS	19
5.1 Työnohjauksen eri muotoja	19
5.2 Työnohjaus vapaaehtoistyössä	20
6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT	22
7 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTTAMINEN	23
7.1 Tutkimusmenetelmä ja mittari	23
7.2 Tutkimusaineiston keruu ja kohdejoukon kuvaus	24
7.3 Tutkimusaineiston analyysi	26
7.4 Tutkimuksen eettiset näkökulmat	26
8 TUTKIMUSTULOKSET	27
8.1 SPR:n vapaaehtoistyöntekijän tunnekokemukset auttamistilanteissa	27
8.2 SPR:n vapaaehtoistyöntekijän toiveita tunnekokemusten käsittelyyn auttamistilanteiden jälkeen	30
8.3 SPR:n vapaaehtoistyöntekijän kokemuksia ja toiveita työnohjauksesta	32
9 POHDINTA	34
9.1 Tutkimuksen luotettavuus	34
9.2 Tutkimustulosten tarkastelu	36
LÄHTEET	39
LIITTEET	
Liite 1: Kysymyslomake	

1 JOHDANTO

Suomen Punainen Risti (SPR) on maamme suurimpia kansalaisjärjestöjä. Siinä toimii noin 45 000 aktiivista vapaaehtoista. Vapaaehtoistyö täydentää, mutta ei korvaa hoitotyötä. (www.redcross.fi.) Vapaaehtoistoiminta ei ole pelkkää toimintaa ja tekoja. Arvot ja ihmisyyys liittyvät vapaaehtoistyöhön. Vapaaehtoistoiminta on aina ollut palkatonta ja pakottomatonta toimintaa. Vapaaehtoistyötä tehdään apua tarvitsevien hyväksi eri puolella maailmaa. (Niemelä 2003, 40–41.) Vapaaehtoistyötä voidaan ajatella voittoa tavoittelemattomaksi työksi, joka perustuu ihmiseltä ihmiselle auttamisena. Vapaaehtoistyölle ominaisia piirteitä on maallikkomaisuus, innostuneisuus sekä auttamisen halu. (Lahtinen 2003, 11–13.) Vapaaehtoistyöntekijän tulee olla vaitiolovelvollinen, puolueeton ja vastuuntuntoinen. Vapaaehtoistyöntekijän tulee saada toimintaansa tukea ja rohkaisua. (Yeungin 2002, 11.)

Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoistyöntekijät päivystävät monenlaisissa tapah-
tumissa ympäri vuoden ja huolehtivat paikalla olevien ensiavusta. Ensiaputilanteet
voivat olla esimerkiksi nilkan nyrjähdyksiä, päihteistä johtuvia, sairaskohtauksia
ja auringon polttamia, jossa tarvitaan apua (Vartti 2005, 43.) Väkivaltatilanteet
ovat lisääntyneet ja siihen liittyy yleistynyt alkoholin ja huumeiden käyttö
(Weizmann-Henelius 1997, 7.) Väkivalta voi olla fyysistä, esimerkiksi tönimistä,
potkimista, lyömistä, kuristamista tai seksuaalista ahdistelua, koskettelua, raiskaus
tai sen yritys (www.poru.net.)

Tunteet määritellään kaikenlaisiksi elämyksellisiksi mielenliikkeiksi ja niihin liit-
tyviksi ajatuksiksi. Ihmisillä on monenlaisia käytössä olevia tunteita vihasta rak-
kauteen, surusta iloon ja hilpeydestä epätoivoon. Ihmisten kuvaillessa tunne-
elämyksiään, he kertovat tuntevansa ahdistusta, tuskaa ja suuttumusta. Tunteet
kuuluvat arjen ja vapaa-ajan työtilanteisiin. (Isokorpi & Viitanen 2001, 24–27.)

Suomen mielenterveysseuran mukaan vapaaehtoistyössä tarvitaan työnohjausta ja se on yksi vapaaehtoistyöntekijän jaksamisen kivijaloista. Vapaaehtoistyöntekijät tekevät vaativaa ihmissuhdetyötä monimutkaisten ongelmien kanssa. Työnohjauksen järjestäminen on arvostusta vapaaehtoistyölle ja vapaaehtoistyöntekijöille. Työnohjaus on huolenpitoa vapaaehtoistyöntekijöitä kohtaan. (Porkka 2005, 5 -7.)

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata SPR:n vapaaehtoistyöntekijöiden tunnekokemuksia auttamistilanteissa ja miten SPR:n vapaaehtoistyöntekijät haluavat käsitellä esiin tulleita tunteitaan ja minkälaisia toiveita ja kokemuksia SPR:n vapaaehtoistyöntekijöillä on työnohjauksesta. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää suunniteltaessa koulutusta SPR:n vapaaehtoistyöntekijöille, saadulla tiedolla tuetaan SPR:n vapaaehtoistyöntekijöiden työssä jaksamista.

2 SUOMEN PUNAINEN RISTI

Punainen Risti sai alkunsa vuonna 1859 Pohjois-Italiassa. Sveitsiläinen Henry Dunant järjesti silloin vapaaehtoisia auttamaan Solferinon taistelun uhreja. Vuonna 1863 perustettiin Genevessä toimikunta, josta kehittyi myöhemmin vuonna 1876 Punaisen Ristin kansainvälinen komitea. Suomen Punainen Risti perustettiin vuonna 1877. SPR toimii yli 90 000 jäsenen ja noin 45 000 aktiivisen vapaaehtoisen voimin. SPR on yksi Suomen suurimmista kansalaisjärjestöistä. SPR:n keskus toimisto sijaitsee Helsingissä. Toiminta jakautuu 12 piiriin ja yli 600 osastoon eripuolelle Suomea. (www.redcross.fi.)

Punainen Risti noudattaa kaikessa toiminnassaan seitsemää peruseriaa, joita ovat inhimillisyys, tasapuolisuus, puolueettomuus, riippumattomuus, vapaaehtoisuus, ykseys ja yleismaallisuus. Inhimillisyyden periaatteen tavoitteena on edistää ihmisten välistä ymmärrystä, ystävyyttä, yhteistyötä ja pysyvää rauhaa. Tasapuolisuus tulee esille siinä, että apua annetaan kaikille jotka sitä tarvitsevat. Puolueet-

tomuuden periaatteeseen kuuluu, ettei järjestö milloinkaan sekaannu poliittisiin, aatteellisiin, uskonnollisiin tai kansallisiin ristiriitoihin. Riippumattomuus on sitä, että Punaisella Ristillä on oma itsemääräämisoikeutensa, joka toimii Punaisen Ristin periaatteiden mukaisesti. Punainen Risti on vapaaehtoisjärjestö, jonka toiminta on kaikin tavoin pyyteetöntä. Ykseyden periaatteeseen kuuluu se, että kuskakin maassa voi olla vain yksi yhdistys, jonka tulee olla avoin kaikille maan kansalaisille. Kansainvälinen Punaisen Ristin liike on yleismaailmallinen, jonka yhdistykset ovat tasavertaisia ja niillä on yhtäläiset velvollisuudet auttaa toinen toisiansa. (www.redcross.fi.)

2.1 Suomen Punaisen Ristin ensiapukurssit

Suomen Punainen Risti järjestää jatkuvasti ensiapukurssseja ympäri maata. Ensiapuryhmässä on tarkoitus harjoitella perusensiaputaitoja, jotta ensiapupäivystäjät voivat joutua käyttämään päivystystilanteissa. SPR:n järjestämiä kurssseja ovat esimerkiksi: ensiavun peruskurssi EA1, ensiavun jatkokurssi EA2, ensiavun harjoituskurssi EA3, päivystäjäensiavunkurssi ja ensivastekurssi. (www.redcross.fi.)

Ensiavun peruskurssi EA 1. antaa perustiedot ja – taidot auttamiseen hätätilanteissa sekä tavallisimmissa sairaus- ja onnettomuustilanteissa. Kurssin sisältöön kuuluu potilaan tutkiminen, elvytystapahtuma, sairaus-kohtaukset, verenvuodot ja sokit, haavat, pään ja kasvojen vammat, murtumat ja nivelvammat, myrkytykset ja palovammat. Kurssitodistus on voimassa kolme vuotta ja on pätevä kaikissa Euroopan maissa. (www.redcross.fi.)

Ensiavun jatkokurssi EA 2. joka on jatkoa ensiavun peruskurssille, kurssilla syvennetään jo opittuja tietoja ja taitoja. Tämä kurssi sisältää hätäensiavun kertausta, vammaopotilaiden tutkimista ja vammamekanismeja, eri vammojen ensiapua, ensiavusta ensihoitoon, ensiavussa ja ensihoidossa tarvittaviin välineisiin, ensiapu taktiikkaan ja sovellutusharjoituksiin, terveyteen ja turvallisuuteen, ja erityisen-

siapuun. Tälle kurssille osallistumiseen tarvitaan voimassa oleva EA 1 kurssin todistus. (www.redcross.fi.)

Ensiavun harjoituskurssi EA 3. sisältöön kuuluu ensiaputietojen ja taitojen syventäminen ja kartuttaminen, toimintaharjoituksia, yhteistoimintaa muiden auttajien kanssa sekä taktinen toiminta onnettomuustilanteissa. Lisäksi järjestetään hätäensiapu/ensivun kertauskursseja jonka avulla ylläpidetään ensiapuvalmiuksia hätäensivussa. (www.redcross.fi.)

Päivystjäensiapukurssille pääsee 18 vuotta täyttänyt henkilö. Vaatimuksena kurssille on SPR:n jäsenyys, voimassa oleva EA2, aktiivista toimintaa ryhmässä noin yhden vuoden ajalta, toimiminen harjoittelijana päivystystilanteissa. Päivystäjiltä vaaditaan myös hyvää fyysistä ja psyykkistä kuntoa auttamistilanteissa selviytymisessä, jotka tapahtuvat joskus vaikeissakin olosuhteissa. Kurssilla opitaan toimimaan SPR:n ensiapupäivystäjänä, tutustutaan päivystyksissä käytössä oleviin mittareihin ja muihin välineisiin, harjoitellaan alkusammutusta ja ensiapua päivystystilanteissa. (www.redcross.fi.)

Ensivastekurssi perehdyttää hätätilapotilaiden hoitamiseen. Koulutus kestää vuoden, ja siihen liittyy myös harjoittelua sairaankuljetuksessa. Kurssille pääsyksi vaaditaan päivystysoikeus sekä kokemusta ensiapupäivystämisestä. (www.redcross.fi.)

2.2 Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoistyö

Ruohosen (2003, 40–41) mukaan vapaaehtoistyö ei ole pelkkää toimintaa ja tekoja. Arvot ja ihmisyyys liittyvät vapaaehtoistyöhön. Vapaaehtoistyö on aina ollut palkatonta ja vapaaehtoista. Vapaaehtoistyötä tehdään apua tarvitsevien hyväksi eri puolilla maailmaa.

Vapaaehtoistyöllä tarkoitetaan ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja omaehtoisen osallistumisen edistämistä ja vaikuttamista yhteiskunnan palvelujen kehittämi-

seen. Vapaaehtoistyö on hyvin moninaista ja laaja-alaista. (Lehtinen 1997, 17–20.) SPR tekee vapaaehtoistyötä kotimaassa ja ulkomailla. Vapaaehtoistyö on omasta halusta lähtevää, toisen ihmisen auttamista ja tukemista hänen kohdattuihin vaikeisiin tilanteisiin elämässään. Vapaaehtoistoiminta on tasa-arvoista auttamista ihmiseltä ihmiselle. (www.redcross.fi.)

Vapaaehtoistoimintaa on Suomessa tutkittu vähän. (Yeung 2002, 70) mukaan suomalaisten mielikuvat vapaaehtoistoiminnasta ovat hyvin monipuolisia ja positiivisia. Sanasta vapaaehtoistoiminta tuli spontaanisti kolmasosalle mieleen jokin kohde, useimmin SPR. Suomalaisten osallistuminen vapaaehtoistoimintaan on aktiivista. Lähes puolet suomalaisista on osallistunut johonkin vapaaehtoistoimintaan.

Vapaaehtoistoimintaan käytetään aikaa lähes 18 tuntia kuukaudessa. Noin 20 tuntia kuukaudessa käyttävät nuoret (15- 24 v.) sekä iäkkäämmät henkilöt. Suosituin vapaaehtoistoiminnan alue on urheilu ja liikunta, toiseksi eniten osallistutaan terveys- ja sosiaalialojen, sekä kolmanneksi lasten ja nuorten kasvatusasioihin liittyvään vapaaehtoistoimintaan. (Yeung 2002, 70.)

Vapaaehtoistyössä noudatetaan kolmea keskeistä periaatetta: vapaaehtoisuutta, palkattomuutta ja tavallisen ihmisen ehdoilla ja taidoilla toimimista. Ensimmäinen periaate on, että kaikki siihen osallistuvat toimivat omasta tahdostaan vapaaehtoisesti ja täysvaltaisina subjekteina. Itsemääräämisperiaatetta on noudatettava niin autettavan kuin auttajankin osalta. Palkattomuus on toinen merkittävä periaate. Vapaaehtoiselle voidaan kuitenkin korvata niitä kuluja, joita hänelle toiminnastaan aiheutuu. Usein käytännössä käy kyllä niin, että vapaaehtoiset käyttävät harvoin tätä mahdollisuutta. Kolmannessa periaatteessa painotetaan sitä, että vapaaehtoistoiminta toimii tavallisen ihmisen ehdoilla ja taidoilla. Ammattityöntekijät auttavat siinä, että jokaiselle vapaaehtoistyöntekijälle löytyy oma, sopiva tehtävä. (Lehtinen 1997, 20–21.)

2.3 Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoistyöntekijä.

Vapaaehtoistyöntekijöitä on tukihenkilöistä talkootyöläisiin ja kriisipuhelimen päivystäjistä ympäristöaktivisteihin. Vapaaehtoisissa on niitä, jotka sitoutuvat viikoittaiseen toimimiseen selkeästi määritellyssä tehtävässä, jotkut osallistuvat silloin tällöin ja toiset toimivat projekteissa. Kaikki vapaaehtoistyöntekijät ovat ihmisinä erilaisia. Heidän koulutuksensa ja ammattinsa vaihtelevat. Myös toiminnan motiivit ja syyt poikkeavat toisistaan. Valmius auttamistyöhön on erilainen. Joku tekee käytännön työtä, toinen taas on parhaimmillaan henkisenä tukena. Vapaaehtoistyöhön tulevat haluavat elämäänsä mielekkyyttä auttamalla toisia ja olemalla yhteydessä muihin ihmisiin. Aito lähimmäisenrakkaus motivoi paljon vapaaehtoistyöntekijää. Vapaaehtoistyöntekijän kannalta tärkeitä periaatteita ovat vapaaehtoisuus, mahdollisuus olla mukana ja saada tarvittaessa tukea. Vapaaehtoistyöhön tulevat mukaan lähes poikkeuksetta ihmiset, jotka haluavat omaan elämäänsä lisää mielekkyyttä auttamalla toisia ja olemalla vuorovaikutuksessa toisten kanssa. (Syrjänen, 2004.)

Vapaaehtoistyöntekijän on mahdollisuus olla mukana omilla taidoillaan. Tehtävän tulee soveltua vapaaehtoistyöntekijälle hänen osaamisensa ja jaksamisensa huomioiden. Järjestön taholta tulee saada tarvittava ohjaus ja tuki kyseiseen tehtävään. Vapaaehtoistyöntekijän velvollisuuksiin kuuluu sitoutuminen työhön, vastuullisuus, vaitiolovelvollisuus ja puolueettomuus. Vapaaehtoistyöntekijän pitää ilmoittaa järjestölle vapaaehtoistyön lopettamisesta. (Yeung 2002, 11–13.)

Yeungin (2002, 71) tutkimuksen mukaan suomalaisia vapaaehtoistoimintaan motivoiva tekijä on halu auttaa muita. Vapaaehtoistoiminnan ulkopuolelle jäämisen syyksi perusteltiin useimmiten ajanpuutetta. Naiset, miehet, nuoret ja vanhat osallistuvat toimintaan keskimäärin yhtä paljon.

3 AUTTAMISTILANTEITA

Auttamistilanteet tarkoittavat toimenpiteitä toisen ihmisen auttamiseksi onnettomuustilanteissa tai sairaskohtauksen sattuessa. (www.redcross.fi.) Tässä opinnäytetyössä käsitellään loukkaantuneen, päihtyneen, seksuaalista väkivaltaa ja väkivaltaa kohdanneiden ihmisten auttamistilanteiden kohtaamisia.

3.1 Loukkaantuneen kohtaaminen

Loukkaantumiset ensiaputilanteissa voivat olla esimerkiksi haavoja, murtumia, nyrjähdyskiä, elvytystilanteita, palovammoja, sokin hoitoa, sairaskohtauksia, tajuttomuuden hoitoa ja verenvuodon tyrehdyttämistä. (www.redcross.fi.)

Haavat voivat olla vuotavia, syviä, likaisia ja viiltohaavoja. Murtumat syntyvät tavallisesti putoamisen, kaatumisen tai iskeytymisen seurauksena. Nyrjähdykset tapahtuvat useimmiten horjahtaessa. Elvytystilanne on silloin, kun henkilö menettää äkillisesti tajuntansa tai näyttää elottomalta. Palovammat tulevat usein aurion säteistä tai avotulesta. Sokin oireet voivat olla seuraus suurista sisäisistä tai ulkoisista verenvuodoista, vaikeista murtumista, palovammojen tai rajun ripulin aiheuttamasta nestehukasta. Myös sydämen pumppausvoiman pettäminen tai voimakas allerginen reaktio voivat aiheuttaa sokkitilan. Monet sairaudet alkavat äkillisin oirein ja vaativat nopeaa ensiapua. Tärkeintä on aina hengityksen ja verenkierron turvaaminen. Sairaskohtauksia on monentyypisiä, tyypillisimpiä ovat aivoverenkierron häiriöt, diabeetikon verensokerin lasku, kouristelu ja rintakipu. (www.redcross.fi.)

3.2 Päihtyneen kohtaaminen

Päihteiden käyttö on suomalaisten vakavimpia terveysuhkia. Suomalaiset joivat vuonna 2002 noin 9,3 litraa sataprosenttista alkoholia henkeä kohti, josta tilastoidun kulutuksen osuus oli 7,6 litraa. Alkoholin ja huumeiden kulutus oletettavasti kasvaa ja päihdesairaudet ja -kuolemat yleistyvät. Päihteiden käytön aiheuttamista haitoista ja haittakustannuksista noin yli puolet on alkoholin aiheuttamaa. Vuosittain noin 2 200 henkeä kuolee alkoholin ja noin 100 huumeiden käytön

seurauksena, mikä on noin 5 % kaikista kuolemantapauksista. Perinteinen humalahakuinen juomatapa ei ole hävinnyt. Juomatapoja selvittävien tutkimusten mukaan valtaosa aikuisista käyttää alkoholia kohtuullisesti. Noin 12 % aikuisista on raittiita. Alkoholin suurkuluttajia on 5-10 % aikuisväestöstä. Eniten alkoholin käyttöön ovat lisänneet naiset ja nuoret. (www.kansanterveyslaitos.fi.)

Jouko Karjalaisen (2002) tutkimustulokset kertovat jopa kohtuuttoman vaikeista tilanteista. Auttajilta vaaditaan nykyään entistä enemmän tietoa ja ammatillista otetta. Esimerkiksi päihde- ja huumeongelmat ovat vaikeutuneet ja näyttävät siltä, että yhä harvempi vapaaehtoistyöntekijä tuntee valmiutta auttaa näissä tilanteissa.

Kylä-Kierola (2002) on tutkinut hoitajan tuntemuksia, kun potilas on päihtynyt sekä selvittänyt miten hoitaja toimii hoitaessaan väkivaltaisesti käyttäytyvää päihtynyttä. Hoitajat kohtasivat työssään päihtyneitä viikoittain. Hoitajat kokivat vuorovaikutustilanteet joskus hankalina, koska tietojen saanti oli välillä vaikeaa, sillä päihtyneeltä potilaalta saatavat tiedot eivät aina olleet selkeitä. Hoitajat olivat kokeneet päihtyneen potilaan hoitamisen raskaampana, kuin muiden potilaiden hoitamisen, koska päihtyneet potilaat koettiin hankalina, vaativina ja kärsimättöminä. Toisinaan päihtyneet potilaat olivat myös väkivaltaisia. Yli puolet hoitajista oli kokenut väkivaltaa työssään.

3.3 Seksuaalisen väkivallan ja hyväksikäytön kohtaaminen

Seksuaalinen hyväksikäyttö ja väkivalta ovat toisen pakottamista seksuaaliseen toimintaan. Tällaisia toimia ovat esimerkiksi pakottaminen yhdyntään, seksuaalisesti virittäytyneiden asioiden katsomaan ja kuuntelemaan pakottaminen, pakottaminen koskemaan itseään tai toista tai väkisin koskettelu. Raiskauksella tarkoitetaan toisen pakottamista sukupuoliyhdyntään väkivaltaa tai sen uhkaa hyväksikäyttäen. Seksuaalista hyväksikäyttöä on seksuaaliseen toimintaan houkutteleminen tai painostaminen. Raiskauksen kohteeksi voi joutua kuka tahansa. Raiskaus-tilanne on myös se, jossa toinen osapuoli on esimerkiksi sammuneena tai muuten

tiedottomassa tilassa ja toinen osapuoli suorittaa tällä jonkin seksuaalisen teon. (www.vaestoliitto.fi.)

Raiskaus on sukupuoliseen toimintaan kuten vaginaali- tai anaalisyhdyntään pakottamista. Perinteisesti raiskaukseksi on käsitetty naisen tai tytön pakottaminen seksuaaliseen kanssakäymiseen miehen kanssa vastoin uhrin tahtoa. Nykyaikana raiskauksen uhriksi voidaan määritellä myös mies tai poika ja tekijäksi myös nainen tai tyttö. Myöskään tekijän ja uhrin ei tarvitse olla eri sukupuolta, vaan myös homoraiskaajia on olemassa, vaikka he ovat suhteellisen marginaalinen ilmiö tilastollisesti. Raiskauksen määritelmä on myös laajentunut kattamaan monenlaisen seksuaaliseen kanssakäymiseen pakottamiseksi. Sellaiseksi voidaan määritellä yleensä sukupuoliseen toimintaan pakottaminen ilman varsinaista yhdyntää tai anaalisyhdyntää. (www.vaestoliitto.fi.)

Naistutkimusraportin Ronkainen (2/98, 5) mukaan seksuaalinen väkivalta raiskauksena, on enemmän naisiin kohdistuvaa. Sukupuolisen lähentelyn tai väkisinmaakaamisen kohteeksi joutumisesta huolestutti uhritutkimuksen mukaan lähes kolmasosa yli 15-vuotiaista naisista ja pieni osa miehistä. Myös lievempi muotoinen ahdistelu ja sukupuolinen häirintä kohdistuvat useammin naisiin kuin miehiin. Neljäsosa 18–24-vuotiaista naisista ja pieni osa miehistä oli kokenut seksuaalista ahdistelua.

3.4 Väkivallan kohtaaminen

Väkivalta tarkoittaa vallan käyttöä siten, että se tuottaa vahinkoa ihmisille. Useimmiten sanalla "väkivalta" viitataan nimenomaan fyysiseen voimankäyttöön, mutta on olemassa myös käsitteet henkinen väkivalta sekä rakenteellinen väkivalta. Henkisellä väkivallalla viitataan toisen ihmisen loukkaamiseen esimerkiksi sanallisesti. Rakenteellisella väkivallalla viitataan puolestaan epäsuoraan väkivaltaan joka kohdistuu yleensä ihmisryhmiä kohtaan. Siinä on useimmiten kysymys yhteiskunnan rakenteiden kautta tapahtuvasta alistamisesta. Pahoinpitely on hen-

kilön toiseen kohdistama fyysinen väkivallanteko. Usein pahoinpitely ilmenee nyrkiniskuina tai puukotuksina, mutta pahoinpitelyksi voidaan määritellä myös vaikkapa se, että HIV-positiivinen harrastaa seksiä kertomatta sairaudestaan.(www.poru.fi.)

Suomi on kansainvälisesti vertaillen turvallinen maa. Väkivaltarikoksia lukuun ottamatta suomalaisten todennäköisyys joutua rikoksen uhriksi on pienempi kuin muissa EU-maissa. Suomalainen vakava väkivalta ei yleensä kohdistu sattumanvaraisesti valikoituihin uhreihin. Yleensä tekijä ja uhri ovat toisilleen tuttuja ja väkivaltaan liittyy päihteiden käyttö. (www.poliisi.fi.)

Väkivalta on ongelmana vakava. Väkivallan vaikutuksista joutuvat kärsimään lukuisat lapset ja nuoret. Väkivallan kohtaamista tapahtuu kodissa, koulussa ja muualla ulkomaailmassa. Väkivallan seuraukset saattavat vaikuttaa monin tavoin myöhemmässä elämässä. (www.poru.fi.)

Lehtonen (2002,2) on selvittänyt väkivallan ja sen uhan vaikutusta hoitotyössä jaksamiseen. Tutkimustulokset osoittivat, että väkivallan uhkaa esiintyy. Väkivallan ja sen uhan kokeminen työssä herätti monenlaisia erittäin negatiivisia tunteita, jopa työpaikanvaihto oli monella mielessä. Tärkeimpänä jaksamista edistäväksi tekijäksi koettiin työtoverit. Työilmapiirin parantamista toivottiin muun muassa yhteistyötä kehittämällä, avoimuuden ja tiedonsaannin lisäämisellä, työnohjauksella ja työtoverille puhumisen mahdollisuuksien lisäämisellä.

Gustafsson (2003, 3) kuvasi väkivallan esiintymistä hoitotyössä. Hoitajista valtaosa oli joutunut sanallisen uhkailun, nimittelyn tai arvostelun kohteeksi vuoden aikana. Tulosten mukaan tyypillisimmät aggressiivisesti käyttäytyvät potilasryhmät olivat päihteiden väärinkäyttäjät ja dementoituneet.

4 TUNNEKOKEMUKSIA AUTTAMISTILANTEISSA

Tunteet määritellään kaikenlaisiksi elämyksellisiksi mielenliikkeiksi ja niihin liitetyviksi ajatuksiksi. Ihmisillä on monenlaisia käytössä olevia tunteita vihasta rakkauteen, surusta iloon ja hilpeydestä epätoivoon. Tunne-elämyksiään kuvaillessaan ihmiset kertovat tuntevansa ahdistusta, tuskaa ja suuttumusta. Tunteista ihmiset saavat oivalluksia ja arvokkaita kokemuksia. Ihmisen tutustuttua tunteisiinsa, hän kehittyy. (Isokorpi & Viitanen 2001, 24–25.)

Tunteet ovat voimavaroja, joita voidaan kehittää ja hyödyntää kaikkien yhteiseksi hyvinvoinniksi. Ihmisen on työstettävä tunteitaan ja tutustuttava niihin omakohdaisesti. Tunteva ihminen on järkevä ihminen. Tunteistaan oppii oman jaksamisensa ja on valmiimpi kohtaamaan yhä vaativampia vaiheita työelämässään. (Isokorpi & Viitanen 2001, 3.)

Tunteet eivät muodosta persoonallisuuden osa-aluetta, vaan ihminen elää, kokee ja havaitsee tunteiden kautta. Tunteet ovat osa persoonallisuutta. Ne eivät ole omaa elämäänsä viettäviä kokemuksia järkipäisten ratkaisujen takana tai ohessa, vaan ne herättävät ihmisen käyttäytymisen ja määräävät hänen ratkaisunsa eli ne toimivat ensisijaisesti käyttäytymisen motiivina. Lähes kaikkea ihmisen toimintaa voidaan pitää jonkin tavoittelemisena, johonkin pyrkimisenä, jonkin pakenemisenä tai välttämisenä. (Keltikangas – Järvinen 2001, 152.)

Yksinkertaisimmat määritelmät pitävät tunnetta tilana, jossa käännytään jotakin kohti tai siitä pois. Tunteita, joita voidaan tunnistaa useimmissa kulttuureissa, sanotaan perustunteiksi. Tunteet voivat toimia motiiveina, joten tunteet ja motiivit ovat toisilleen läheisiä. Tunteen subjektiivinen kokemus voi olla negatiivinen tai positiivinen. Positiivisiin tunteisiin pyritään ja negatiivisia pyritään välttämään. Tunteen kesto, intensiteetti ja sävy ovat sen perusominaisuuksia. Tunne on lyhytaikainen kokemus, mutta mieliala voi kestää päiviä. Ihminen voi itse vaikuttaa tunnetilansa kestoon mielikuvien ja ajattelun avulla. Tunteen intensiteetti eli voimakkuus todetaan yleensä fysiologisina reaktioina, jolloin autonomisen hermoston sympaattinen osa aktivoituu. Tämän seurauksena voimme esimerkiksi punastua tai hikoilla. Tunnesävyllä tarkoitetaan tunteen laatua, joka voi olla sävyltään

monenlaista; vihaista, hilpeää, miellyttävää tai epämiellyttävää. Monet tunteet ovat toistensa sekoituksia, tällöin niillä on useita sävyjä ja ne ovat voimakkuudeltaan yksilö- ja tilannesidonnaisia. (Vilkko – Riihelä 2001, 476–478.)

Tunteisiin liittyy aina useampia tekijöitä. Niihin liittyy fysiologisia muutoksia elimistössä ja fyysinen tuntemus. Kognitiivinen tekijä eli oma käsityksemme ja tulkintamme asiasta, sekä sosiaalinen ympäristö, joka muokkaa tunnetta; outo tilanne. Tunteen aktivoituessa kaikki kolme komponenttia ovat mukana. Tunne on kokonaisvaltainen tapahtuma, johon sisältyy paljon tiedostamatonta ainesta. Lisäksi niillä voidaan nähdä kolme keskeistä tehtävää; auttaa meitä säilymään hengissä, motivoi toimintaan ja tarjoaa sosiaalisia signaaleja. (Vilkko – Riihelä 2001, 477—479.)

Emootiot eivät anna maailmasta tietoa sellaisena kuin se on, vaan sellaisena kuin emotion kokija sen näkee. Täten emootiot yksilöllistävät henkilön ja opettavat hänelle, millainen näkökulma hänellä on maailmasta. (Järveläinen 2003, 21.) Emotionaalinen ammattitaito on sitä, että työntekijällä on herkkyyttä ja taitoa käyttää omaa tunnevirittymistään havainto- ja työskentelyvälineenä (Isokorpi & Viitanen 2001, 114.), sekä tietoista vuorottelua oman ja autettavan roolissa. Siitä tulee oman persoonan hallittua käyttöä työvälineenä, joka tuo tilaa herkkyydelle, intuitiivisuudelle ja spontaanisuudelle. Se tuo enemmän kosketuspintaa autettavan maailmaan, joka helpottaa myös vallankäytön ongelmaa, koska suhde perustuu vastavuoroisuuteen. Molemmat voivat olla antajia ja saajia, osaavia ja osaamattomia. (Lindqvist 1990, 75—76.)

Perustunteita ovat narsistiset, defensiiviset ja eksistentiaaliset tunteet. Narsistisia tunteita ovat ahneus, kyltymättömyys, itsekeskeisyys, omahyväisyys ja vallanhalu. Defensiivisiä tunteita eli minuutta puolustavia voimia ovat kateus, pelko ja viha. Eksistentiaalisia tunteita eli pysäyttäviä voimia ovat avuttomuus, tyhjyys, ahdistus ja häpeä. Näitä tunteita kutsutaan myös paljastaviksi tunteiksi ja depressiivisiksi ylykkeiksi. (Isokorpi & Viitanen 2001, 26.)

Tunteelle on usein ominaista sen ristiriitaisuus eli ambivalenssi. Ristiriitaisuuden hyväksyminen voi olla hyödyksi ihmissuhteissa ja työelämässä kehittämisessä sillä se tuo esille tosiasioiden eri puolet. (Isokorpi & Viitanen 2001, 33.) Ajattelu auttaa yksilöimään tunteet, jäsentämään ja tarkastelemaan niitä ja tekemään valintoja sen suhteen, mitä niille halutaan tehdä. Siksi tunteista tulisi puhua. Ne tulisivat läpityöskennellä. (Ahonen 1994, 28.)

Ahdistuksen, pelon ja ylimielisyyden tunteet voivat toimia lähtökohtana minän tutkimiselle ja itsetuntemuksen lisäämiselle. Ne kertovat kokijalleen oppimisen tai lisäkäsittelyn tarpeesta. Näiden tunteiden käsittelyssä ihminen voi tavoittaa itsensä sellaisia pyrkimyksiä, jotka olisivat ilman ahdistuksen antamaa vihjettä jääneet huomaamatta. (Isokorpi & Viitanen 2001, 25 & 114—115.) Ihmisen on uskallettava katsoa itseään, ymmärtääkseen asiakkaiden kokemusmaailmaa. (Isokorpi & Viitanen 2001, 110.)

Vapaaehtoiset toimivat useimmiten ihmisten parissa ja kohtaavat inhimillistä hätää ja avuttomuutta. On tavallista, että he aika ajoin tuntevat riittämättömyyttä. Joskus ihmiset, joiden parissa vapaaehtoiset toimivat lisäävät tätä taakkaa suurilla odotuksillaan vapaaehtoista kohtaan. Vapaaehtoiset tarvitsevat tukea ja kuuntelua voidakseen toimia mahdollisimman hyvin tärkeässä tehtävässä. (Syrjänen. 2004.)

Vapaaehtoistyöntekijät voivat kokea stressiä kohdatessaan hädässä olevia ihmisiä. Auttajat voivat kokea ahdistusta ja epävarmuutta toimiessaan auttamistilanteessa. Tunteet tulisi hallita ja pystyä jättämään taka-alalle, jotta varsinainen toiminta ei vaarantuisi. Auttajat ovat saaneet koulutusta erilaisien sairastapausten hoitamiseen. Auttamistilanteessa työskenteleville voi tulla tunne, että menettää malttinsa, jos auttamistilanne on vaativa tai se on aiheuttanut poikkeuksellisen tunnereaktion. Henkisen pahoinvoinnin kokeminen ja myöntäminen eivät ole ammattitaidon puutetta, vaan se ilmentää henkilön kykyä myötäelämiseen, haluun käsitellä ja hallita tunteitaan. (Heinälä ym. 1996, 8-25,8-26.)

Tunteeseen liittyy myös tunteiden hallinta. Kun ihminen hallitsee tunteensa, hän pystyy toimimaan vaikeissakin tilanteissa ja pystyy keskittymään olennaiseen paineesta huolimatta. Tunteen hallitseminen auttaa ihmistä löytämään keinoja, joutuessaan tilanteeseen jossa esiintyy pelkoa, ahdistusta, vihaa tai surua. (Isokorpi & Viitanen 2001, 32–33.)

Järkyttäviä tapahtumia kokeneiden ihmisten kohtaaminen, heidän tuskansa ja kärsimyksensä näkeminen on omiaan aiheuttamaan stressiä ja traumaattisia kokemuksia työntekijöille ja auttajille. Heidän on pakko jollakin tavalla selviytyä tilanteesta. Yleinen ilmapiiri organisaatiossa voi kuitenkin olla inhimillisiä piirteitä halveksiva ja estää työntekijöitä tunnistamasta luonnollisia tarpeitaan. Tällöin työntekijän on hyvin vaikea pyytää organisaatiolta apua, sillä samalla hän tulee leimatuksi heikoksi ja sopimattomaksi alalle. Ilmapiiri voi viestiä, ettei alalle sopiva ja ammattinsa osaava työntekijä reagoi tunteella järkyttäviin tapahtumiin. Tämän seurauksena yleensä esimiehen kysyessä jälkipuinnin tarpeesta, vastaus on kielteinen. Tunteiden käsittelemättä jättämisestä seuraa ongelmia työssä ja sen ulkopuolisissa ihmissuhteissa, eikä työntekijä kykene olemaan enää empaattinen. (Saari 2001, 275—280.)

Olennaista on siis se, että olemme oppineet kohtaamaan vaikeuksia ja menetyksiä, sietämään ja tunnistamaan niiden herättämät reaktiot ja käsittelemään niiden herättämät tunteet ja ajatukset. Erityisesti selviytymiseen vaikuttaa se, miten olemme oppineet suhtautumaan turhautumiin ja menetyksiin. Olennaista on, olemmeko oppineet menemään vaikeuksia kohti ja käsittelemään niitä tai väistämään niitä, pakenemaan niitä, kieltämään ja torjumaan niiden aiheuttamat reaktiot, ajatukset ja tunteet. (Saari 2001, 69, 70, 278.)

Empatialla tarkoitetaan hoitajan aitoa kiinnostusta asiakkaastaan ja kykyä eläytyä hänen tunteisiinsa ja elämäntilanteeseensa, ikään kuin hänen kokemusmaailmaansa käsin (Anttila ym. 1998, 33; Salo & Tuunainen 1996, 460.) Empatia voidaan kuvata kykynä virittyä omassa tunnekokemuksessa samaan elämykseen, mikä toisella ihmisellä on tässä ja nyt. Auttamistyö ilman empatiaa on tuomittu epäon-

nistumaan, vaikka se muilta osin olisi kuinka ammatillista tahansa. Jos ihminen samaistuu ainoastaan sosiaaliseen rooliinsa (auttaja), tulee siitä kuorimainen ja persoonalliset piirteet alkavat kadota. (Lindqvist 1990, 73, 74, 106.)

5 TYÖNOHJAUS

Työnohjaus voidaan määritellä monella eri tavalla. Työnohjaus on menetelmä, joka on kiinteä osa työntekijän työtä ja se toteutetaan aina tietyin väliajoin. Työnohjaus on keino tarkastella työtä ja työhön vaikuttavia odotuksia, rooleja ja tunteita. Usein työnohjaus perustuu keskusteluun. Työnohjauksessa voidaan käyttää useita menetelmiä työnohjaajan taidoista ja suuntautuneisuudesta riippuen. Näitä voi yhdistellä keskusteluun käyttäen niitä sekä virittäjinä että toisenlaisen lähestymistavan tuojina. Tärkeätä työnohjaukselle on tavoitteellisuus. Työnohjauksessa käsiteltävät asiat nousevat aina ohjattavista, heidän työtilanteistaan tai keskinäisistä suhteistaan. (Syrjänen, 2004.)

Työnohjauksessa on mahdollista jakaa kokemuksia, tunnistaa omia vahvuuksia ja kehittämistä vaativia puoliaan. Työnohjausistunnot ovat usein 1½ -2 tunnin pituisia ja toistuvat 3-5 viikon välein. Työnohjaus voi jatkua 2-3 vuotta. Tärkeintä on prosessinomaisuus, jossa edetään yhdessä asetettuja tavoitteita kohti. (Syrjänen, 2004.)

5.1 Työnohjauksen eri muotoja

Työnohjausta voidaan käytännössä toteuttaa monella eri tavalla. Työnohjaus voi olla yksilö-, ryhmä- tai työyhteisön ohjaamista. Yksilötyönohjauksessa keskeistä on ohjattavan ja ohjaajan välinen vuorovaikutus. Siinä ohjattava saa itselleen koko ohjausajan. Yksilötyönohjausta käytetään ja suositellaan työnohjausta aloitteleville. (Paunonen-Ilmonen 2001, 57.)

Ryhmätyönohjauksessa on paikalla useita ohjattavia ja ohjaaja. Ryhmätyönohjauksen pohjana on ryhmän vuorovaikutus. Ryhmässä on mahdollisuus oppia toimimaan ryhmän jäsenenä. Yhtenä tärkeänä etuna ryhmätyönohjauksessa on muiden kokemuksista oppiminen. Ryhmä toimii myös hyvänä tilaisuutena oppia omasta ja ryhmän käyttäytymisestä. Ryhmän jäsenten kesken syntyy usein emotionaalinen tuki, joka toimii, kun ryhmän jäsenten on helppo kertoa tunteistaan ja kun muut tukevat kertomista. Ryhmässä on helppo keskustella ja käydä läpi erilaisia vaikeita tilanteita. Työyhteisön työnohjauksen tavoitteena on auttaa yhteisön jäseniä tarkastelemaan työtään yhdessä. Työyhteisön työnohjaus muodostuu yhteisön kokonaistoiminnan ja perustehtävän kriittisestä tutkimisesta. (Paunonen-Ilmonen 2001, 54, 59, 98.) Työnohjauksessa työnohjaajalla on merkittävä rooli. Häneltä vaaditaan erilaisia ominaisuuksia ja taitoja. Ohjaajan tehtävänä on huolehtia ryhmän ilmapiiristä ja turvallisuuden luomisesta ryhmään. Työnohjaaja tulisi olla aktiivinen ja tehdä tarkoituksenmukaisia, vaikeitakin kysymyksiä. Työnohjaajan rooliin kuuluu korostaa ohjattavien voimavarojen ja rajojen vetämisen tärkeyttä, mutta antaa ohjattavalle tilaa tehdä itse ratkaisunsa. (Lahtinen 2003, 45–46.)

5.2 Työnohjaus vapaaehtoistyössä

Keskeistä vapaaehtoisten työnohjauksessa on päällimmäisten kokemusten purkaminen, tuen ja kannustuksen saaminen, näkökulmien avartaminen toisten kokemusten ja yhteisen keskustelun avulla, yhteenkuuluvuuden tunteen kasvaminen ja tietyn vapaaehtoistehtävän mukaisen identiteetin kehittyminen. Vapaaehtoistyöntekijän jaksamisen kannalta työnohjauksessa on tilaisuus purkaa omia tuntemuksia sekä mielikuvia siitä, miten muut ihmiset suhtautuvat siihen, mitä vapaaehtoistyöntekijät tekevät. Vapaaehtoistyöntekijöiden mielestä työnohjauksesta on hyötyä keskusteluista, jotka liittyvät yhteisiin toimintatapoihin. Vapaaehtoisilla on hyvin erilaisia valmiuksia tehtävänsä suorittamiseen. Työnohjauksen tarvetta ei siis voi määrittellä minkään yleisen kuormittavuuden mukaan. (Lahtinen 2003, 62–63.)

Työnohjaus on vapaaehtoisille edunvalvontaa; henkistä työsuojelua ja oikeuksista kiinnipitämistä. Tärkeätä vapaaehtoistyöntekijän työnohjauksessa on myös tunnistaa ne tilanteet, joihin vapaaehtoisten kyvyt tai oikeudet eivät riitä ja tukea vapaaehtoista pohtimaan kriittisesti omaa rooliaan. Näin edistetään vapaaehtoisen sitoutumista tiettyyn tehtävään ja hänen jaksamistaan. Työnohjaus on eräs tapa selkeästi ilmaista vapaaehtoisille, että heidän työtään arvostetaan ja heille on tarjolla tukea ja apua. (Syrjänen, 2004.)

Työnohjauksen avulla voidaan keskittyä vapaaehtoistyössä usein vallitsevaan ongelmaan. Ongelmana on, että ihmiset eivät sitoudu toimintaan tai eivät pysy pitkään mukana. Oman itsensä likoon laittaminen vaatii selkeätä kuvaa odotuksista ja oikeuksista, oman toiminnan vaikutuksista sekä muista samaa tehtävää suorittavista. Vapaaehtoisten eräänä ongelmana on myös töiden kuormittuminen ja vaikeus kieltäytyä tarjotuista tehtävistä. Työnohjaus on tärkeässä roolissa tässä rohkaisemassa ihmisiä ajattelemaan myös itseään. (Syrjänen, 2004.)

Työnohjauksessa käsiteltävät tilanteet ovat usein niitä, joissa tehtävän tekemisestä on seurannut erilaisia tunteita, joita on hankala käsitellä. On tärkeätä, että heille tarjotaan mahdollisuus purkaa kokemuksia, peilata niitä toisten kokemuksiin ja saada uutta näkökulmaa tilanteisiin, joissa omat tunteet ovat voineet estää asian näkemistä objektiivisesti. Työnohjauksen avulla voidaan käsitellä jo tapahtuneita tilanteita ja valmistautua mahdollisiin tuleviin tilanteisiin. Työnohjaus on luottamuksellinen tilanne, jossa voi käsitellä hankalia tunteita arvostavassa ilmapiirissä ja selkeyttää ajatuksiaan. Vapaaehtoiset kohtaavat inhimillistä hätää ja avuttomuutta ihmisten parissa. On tavallista, että he aika ajoin tuntevat riittämättömyyttä. Vapaaehtoiset tarvitsevat tässä tehtävässä tukea ja kuuntelua. (Syrjänen, 2004.)

Kylämäki (2004, 2) on tutkinut tukihenkilöiden käsityksiä työnohjauksesta. Samassa tutkimuksessa tutkittiin myös syitä, miksi työnohjauksessa ei käydä. Tutkimustulosten perusteella tukihenkilöt kävivät työnohjauksessa melko aktiivisesti, yli puolet vastanneista kävi työnohjauksessa. Tutkimustulosten perusteella käyn-

tien aktiivisuus ei ole huolestuttavalla tasolla. Vastauksista selvisi, että kaikkien osallistuminen työnohjaukseen olisi tärkeää myös ryhmän toimivuuden kannalta. Työnohjauksesta pois jäännin syitä oli ajan puute ja se, että työnohjausta ei koettu tarpeelliseksi. Työnohjauksen hyötynä koettiin ryhmältä ja työnohjaajalta saatua tukea. Tukihenkilöt odottivat, että työnohjaaja olisi koulutettu tehtäväänsä ja tuntisi vapaaehtoistyötä.

6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata, minkälaisia tunnekokemuksia SPR:n vapaaehtoistyöntekijät ovat kokeneet auttamistilanteissa ja minkälaisia toiveita heillä on tunnekokemusten käsittelystä auttamistilanteiden jälkeen ja minkälaisia kokemuksia ja toiveita heillä on työnohjauksesta. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa suunniteltaessa koulutusta SPR:n vapaaehtoistyöntekijöille tunnekokemusten käsittelyä varten.

Tutkimusongelmat:

1. Minkälaisia tunnekokemuksia SPR:n vapaaehtoistyöntekijät ovat kokeneet auttamistilanteissa?
2. Minkälaisia toiveita SPR:n vapaaehtoistyöntekijöillä on käsitellä tunnekokemuksiaan auttamistilanteiden jälkeen?
3. Minkälaisia kokemuksia ja toiveita SPR:n vapaaehtoistyöntekijöillä on työnohjauksesta?

7 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTTAMINEN

7.1 Tutkimusmenetelmä ja mittari

Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella. Kyselytutkimuksen avulla saadaan laaja tutkimusaineisto, sillä tutkimukseen on mahdollista saada useita henkilöitä ja voidaan kysyä monia asioita. Kun lomake on suunniteltu huolellisesti, aineisto voidaan nopeasti käsitellä ja analysoida. Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä, eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa asiassa ilmeneviä muutoksia. Yleisemmin aineiston keruumenetelmänä käytetään standardoituja tutkimuslomakkeita valmiine vastausvaihtoehtoineen. Standardointi tarkoittaa sitä, että kaikilta vastaajilta kysytään asiat täsmälleen samalla tavalla. Tutkimuksen tuloksia voidaan havainnollistaa taulukkojen ja kuvioiden avulla. (Heikkilä 2004, 16, 182.)

Tutkimuksen aihe on tärkein vastaamiseen vaikuttava asia. Lomakkeen laadinnalla ja kysymysten tarkalla suunnittelulla voidaan kuitenkin tehostaa tutkimukseen osallistumista. Kun tutkija on laatinut valmiit vastausvaihtoehdot, on kyseessä monivalintakysymykset. Kun vastausvaihtoehtojen jälkeen esitetään avoin kysymys, on kyseessä strukturoidun ja avoimen kysymyksen välimuoto. Tässä opinäytetyössä aineistonkeruu toteutettiin strukturoidun kyselylomakkeen avulla. Jos kysymyslomake on suunniteltu hyvin, saatu aineisto voidaan käsitellä tilastollisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 184–188.)

Kyselylomake koostui neljästä eri osa-alueesta, vastaajan taustatiedoista (kysymykset 1-7), tunnekokemuksista auttamistilanteissa (kysymykset 8-51), vapaaehtoistyöntekijän toiveista tunnekokemusten käsittelystä auttamistilanteiden jälkeen (kysymykset 52–65), SPR:n vapaaehtoistyöntekijän toiveita ja kokemuksia työn-

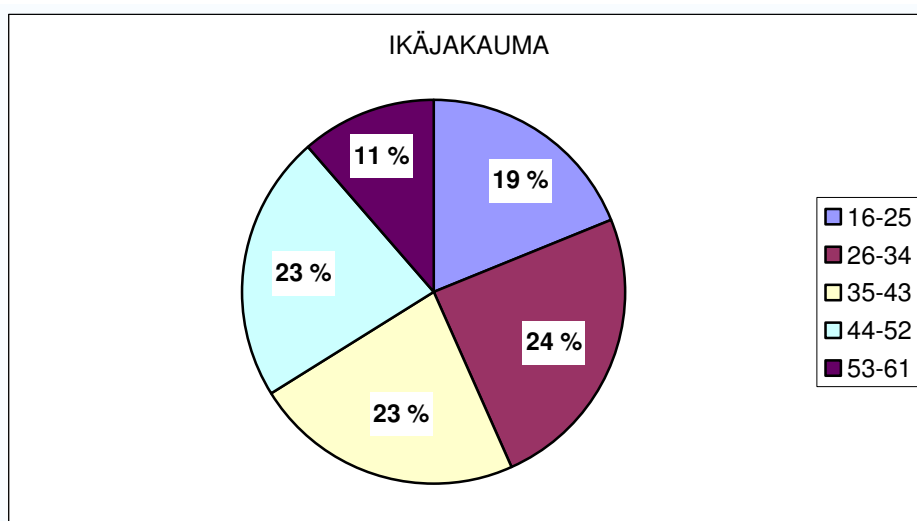
ohjauksesta tunnekokemusten käsittelystä auttamistilanteiden jälkeen (kysymykset 66–79).

7.2 Tutkimusaineiston keruu ja kohdejoukon kuvaus

Tutkimusaineisto kerättiin tätä tutkimusta varten laaditulla kyselylomakkeella heinä- lokakuussa 2006 yhden eteläsuomalaisen SPR:n piirin vapaaehtoistyöntekijöiltä (N=90) jotka osallistuivat kesällä yhteen suureen yleisötapahtumaan vapaaehtoistyöntekijöinä. Kyselylomakkeita palautui 53. Tutkimuksen vastausprosentiksi tuli 60 %. Toimeksiantaja jakoi kysymyslomakkeita vapaaehtoistyöntekijöille yleisötapahtuman aikana sekä syys- ja lokakuussa järjestetyissä SPR:n ryhmäiloissa. Vastaajat palauttivat täytetyt kyselylomakkeet toimeksiantajalle suljetuissa kirjekuorissa. Opinnäytetyöntekijä haki suljetut vastauskirjekuoret toimeksiantajalta lokakuun lopulla 2006. Tutkimuksesta ei aiheutunut minkäänlaisia kustannuksia tutkittaville.

Kysymyslomakkeiden taustatiedoissa SPR:n vapaaehtoistyöntekijöiltä kysyttiin ikää, sukupuolta, pohjakoulutusta ja ammatillista koulutusta. Lisäksi kysyttiin, kuinka kauan vastaaja on ollut SPR:n vapaaehtoistyössä mukana ja kuinka monta kertaa tämä on osallistunut vapaaehtoistyöntekijänä yleisötapahtumiin sekä mitä SPR:n kursseja vastaaja on käynyt.

Vastanneista suuri osa (70 %) oli 26–52 vuotiaita. Vastaajien keski-ikä oli 38 vuotta. Vanhin vastaaja oli 59- vuotias ja nuorin oli 17-vuotias. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Vastaajien (n= 53) ikäjakauma

Vastaajista suuri osa (n=39) oli naisia (74 %). Vastanneista (n=27) yli puolet (51 %) oli käynyt kansa tai peruskoulun ja vajaa puolet (n=26) lukion (49 %). Vastaajista (n= 46) vajaa puolet (41 %) oli kouluasteen, noin puolet (n= 22) (48 %) oli opistoasteen, ammattikorkeakoulun tai ammatillisentutkinnon suorittaneita ja yliopisto tutkinnon suorittaneita (n=5) oli pieni osa (11 %). Yli puolet (60 %) vastaajista (n=32) ilmoitti olleensa mukana neljästä kuukaudesta seitsemään vuoteen SPR:n vapaaehtoistyössä. Keskimäärin vastaajat (n=53) olivat olleet mukana noin kahdeksan vuotta. Vastaajista yksi oli osallistunut yleisötapahtumaan vain kerran. Neljätolista vastaajaa kuvasi osallistumiskertoja sanallisesti:

”monen monituista kertaa” (33)

”kymmeniä kertoja” (34)

”useita kertoja” (10)

”lukemattomia kertoja” (52)

”satoja kertoja” (2)

Vastaajista lähes kaikki (n = 49) ilmoittivat käyneensä SPR:n kursseista EA2 ja päivystäjäensiapukurssin. Vastaajat olivat käyneet myös muita SPR:n kursseja lisäksi, muun muassa: henkinen tuki, etsintä, ensiapuopettaja, viesti, hätäensiapu, nuoriso-ohjaaja/vetäjä, ryhmänjohtaja, PPE-D eli painelu-puhalluselvitys ja defibrilaatio, punaisen ristin peruskurssi, vapepa eli vapaaehtoinen pelastuspalvelu,

varpu eli varhaisen puuttumisen koulutus, järjestökouluttaja, ystäväpalvelu, valmiuskouluttaja, päivystyksen johtamiskurssi.

7.3 Tutkimusaineiston analyysi

Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi aloitetaan mahdollisimman pian aineiston keruuvaiheen jälkeen. (Hirsjärvi ym. 2005, 209.) Tässä opinnäytetyössä tutkimusaineiston käsittely aloitettiin heti niiden saavuttua.

Ensimmäisenä vaiheena saadun tutkimusaineiston järjestämisessä on tietojen tarkistus. Tutkimusaineistosta tarkistetaan, sisältyykö siihen selviä virheellisyyksiä tai puuttuuko tietoja. Jos kyselyyn vastaaja on muuten täyttänyt lomakkeen hyvin, mutta jäänyt vastaamatta muutamaankin kohtaan on tuhlausta hylätä tällainen lomake. (Hirsjärvi ym. 2005, 209–210.) Kaikki (n=53) palautetut kyselylomakkeet hyväksyttiin tutkimukseen. Tutkimusaineisto analysoitiin tilastollisesti Microsoft Office Excel-tilukkolaskentaohjelman avulla.

Tutkimuksesta saatu aineisto esitetään frekvenssilukuina ja prosentteina. Frekvenssiluvulla tarkoitetaan sitä, moniko vastaaja valitsi kyseisen vastausvaihtoehdon. Prosenttiosuudella tarkoitetaan kaikkia kyselyyn vastanneita, jotka valitsivat vastausvaihtoehdon. (Hirsjärvi ym. 2005, 307.) Avoimien kysymysten vastaukset esitetään sanallisesti.

7.4 Tutkimuksen eettiset näkökulmat

Tutkimusaiheen valinta on ajankohtainen ja merkityksellinen ja siitä saadaan tietoa, jota voidaan hyödyntää SPR:n toiminnassa. Kyselylomakkeen mukana vapaaehtoiset saivat saatekirjeen, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta, tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja tutkimustietojen luottamuksellisuudesta

ja anonymiteetin säilymisestä. Tutkimukselle haettiin tutkimuslupa Satakunnan piirin SPR:n ensiaputoiminnan koordinaattorilta.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset esitetään tutkimusongelmittain. Tulokset raportoidaan prosentteina ja frekvensseinä. Tulosten havainnollistamiseen käytetään kuvioita ja taulukoita. Avoimien kysymysten vastaukset esitetään suorina lainauksina.

8.1 SPR:n vapaaehtoistyöntekijöiden tunnekokemukset auttamistilanteissa.

Vastaajista (n=43) suuri osa (81 %) oli kohdannut auttamistilanteissa loukkaantuneen ihmisen. Loukkaantuneen kohdanneista vastaajista vähän yli puolet (58 %) tunsivat auttamistilanteessa usein ja lähes kolmasosa (30 %) joskus empatiaa ja yli puolet (63 %) vastaajista tunsivat joskus epäonnistumista ja avuttomuutta. Alle puolet (47 %) vastaajista oli tuntenut joskus pelkoa ja suuttumusta. Pieni osa (12 %) oli aina ja usein tuntenut avuttomuutta. Yli kolmasosa (42 %) oli tuntenut ahdistusta, ja noin neljäsosa (28 %) vastaajista ilmoitti tuntevansa tuskaa ja viidesosa (19 %) oli tuntenut inhoa. (Taulukko 1)

Tunnekokemus	Aina		Usein		Joskus		Ei koskaan		n
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Vihaa	1	2	0	0	11	26	31	72	n=43
Pelkoa	0	0	0	0	20	47	23	53	n=43
Inhoa	0	0	0	0	8	19	35	81	n=43
Ahdistusta	0	0	0	0	18	42	25	58	n=43
Suuttumusta	0	0	0	0	20	47	23	53	n=43
Tuskaa	0	0	0	0	12	28	31	72	n=43
Epäonnistumista	0	0	1	2	27	63	15	35	n=43
Empatiaa	2	5	25	58	13	30	3	7	n=43
Avuttomuutta	0	12	5	12	27	63	11	26	n=43

Taulukko 1. Loukkaantuneen kohtaamiseen liittyviä tunnekokemuksia

Loukkaantuneen kohtaamiseen liittyviä muita tunteita vastaajien (n=4) mukaan:

- ”Alku vuosina epävarmuutta, nyt varmempi” (11)
- ”Tyytyväisyyttä, kun on osannut auttaa” (18)
- ”Iloa” (44)
- ”Turhautumista, riittämättömyyden tunnetta” (45)

Vastaajista (n=51) lähes kaikki (96 %) olivat kohdanneet päihtyneen ihmisen auttamistilanteessa. Vastaajista, jotka olivat kohdanneet päihtyneen ihmisen, yli puolet kohdanneista oli tuntenut joskus pelkoa (58 %), suuttumusta (57 %), empatiaa (57 %) ja avuttomuutta (52 %). Alle puolet (42 %) oli tuntenut inhoa, (40 %) epäonnistumista ja kolmasosa oli joskus tuntenut vihaa (34 %) ja ahdistusta (33 %). Pieni osa (12 %) vastaajista oli tuntenut joskus tuskaa ja usein (14 %) avuttomuutta. (Taulukko 2).

Tunnekokemus	Aina		Usein		Joskus		Ei koskaan		n
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Vihaa	0	0	1	2	17	34	32	64	n=50
Pelkoa	0	0	1	2	29	58	20	40	n=50
Inhoa	0	0	1	2	21	42	28	56	n=50
Ahdistusta	0	0	0	0	16	33	33	67	n=49
Suuttumusta	0	0	1	2	29	57	21	41	n=51
Tuskaa	0	0	0	0	6	12	44	88	n=50
Epäonnistumista	0	0	0	0	20	40	30	60	n=50
Empatiaa	0	0	13	27	28	57	8	16	n=49
Avuttomuutta	0	0	7	14	26	52	17	34	n=50

Taulukko 2. Päihtyneen kohtaamiseen liittyviä tunnekokemuksia.

Päihtyneen kohtaamiseen liittyviä muita tunteita vastaajien (n=3) mukaan:

- ”Ärtymystä” (8)
- ”Sääliä” (47)
- ”Iloa” (48)

Vastaajista (n=10) noin viidesosa (19 %) oli kohdannut seksuaalisesti hyväksikäytetyn ihmisen. Seksuaalisesti hyväksikäytetyn kohdanneista vastaajista, vähän yli puolet (57 %) tunsivat usein empatiaa ja avuttomuutta, empatiaa aina tunsivat myös yli puolet (57 %), puolet vastaajista tunsivat vihaa ja suuttumusta joskus. Yli kolmasosa (38 %) tunsivat joskus ahdistusta ja tuskaa. Neljäsosa tunsivat joskus inhoa

ja epäonnistumista, pieni osa (13 %) vastaajista tunsi aina vihaa ja suuttumusta, usein tunnettiin ahdistusta, suuttumusta, tuskaa ja pelkoa, empatiaa ja avuttomuutta (14 %) vastaajista tunsi joskus. (Taulukko 3)

Tunnekokemus	Aina		Usein		Joskus		Ei koskaan		n
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Vihaa	1	13	0	0	4	50	3	38	n=8
Pelkoa	0	0	0	0	1	13	7	88	n=8
Inhoa	0	0	0	0	2	25	6	75	n=8
Ahdistusta	0	0	1	13	3	38	4	50	n=8
Suuttumusta	1	13	1	13	4	50	2	25	n=8
Tuskaa	0	0	1	13	3	38	4	50	n=8
Epäonnistumista	0	0	0	0	2	25	6	75	n=8
Empatiaa	2	29	4	57	1	14	0	0	n=7
Avuttomuutta	0	0	4	57	1	14	2	29	n=7

Taulukko 3. Seksuaalisesti hyväksi käytetyn kohtaamiseen liittyviä tunnekokemuksia.

Seksuaalisesti hyväksikäytetyn kohtaamiseen liittyviä muita tunteita vastaajien (1) mukaan:

– ” Sääliä.” (45)

Vastaajista (n=35) yli puolet (66 %) oli kohdannut väkivaltaa kokeneen ihmisen auttamistilanteissa. Suuri osa vastaajista oli tuntenut joskus pelkoa (60 %) ja suuttumusta (63 %). Yli puolet (59 %) oli joskus tuntenut avuttomuutta ja vajaa puolet (49 %) vihaa. Empatiaa oli tuntenut vajaa puolet (43 %) joskus ja (40 %) usein. Kolmas osa (34 %) tunsi ahdistusta ja epäonnistumista joskus. Vajaa viides osa (14 %) tunsi aina empatiaa ja joskus inhoa. Pieni osa (3 %) väkivaltaa kohdanneen ihmisen auttajista oli aina tuntenut vihaa, pelkoa ja suuttumusta, usein inhoa, suuttumusta, tuskaa ja avuttomuutta. Pieni osa vastaajista (11 %) oli tuntenut joskus tuskaa. (Taulukko 4)

Tunnekokemus	Aina		Usein		Joskus		Ei koskaan		n
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Vihaa	1	3	0	0	17	49	17	49	n=35
Pelkoa	1	3	0	0	21	60	13	37	n=35
Inhoa	0	0	1	3	5	14	29	83	n=35
Ahdistusta	0	0	2	6	12	34	21	60	n=35
Suuttumusta	1	3	1	3	22	63	11	31	n=35
Tuskaa	0	0	1	3	4	11	30	86	n=35
Epäonnistumista	0	0	0	0	12	34	23	66	n=35
Empatiaa	5	14	14	40	15	43	1	3	n=35
Avuttomuutta	0	0	1	3	20	59	13	38	n=34

Taulukko 4. Väkivaltaa kokeneen kohtaamiseen liittyviä tunnekokemuksia.

Väkivaltaa kokeneen kohtaamiseen liittyviä muita tunteita vastaajien (n=2) mukaan:

- ” Turhautumista.” (46)
- ” Iloa.” (48)

8.2 SPR:n vapaaehtoistyöntekijän toiveita tunnekokemusten käsittelyyn auttamistilanteiden jälkeen

Vastaajilta kysyttiin, haluavatko he keskustella tunnekokemuksistaan kahden kesken kohdattuaan, loukkaantuneen, päihtyneen, seksuaalisesti hyväksi käytetyn ja väkivaltaa kokeneen ihmisen auttamistilanteiden jälkeen. Vastaajista (n=45) yli puolet (64 %) haluaisi joskus keskustella kahden kesken kohdattuaan loukkaantuneen, pieni osa (4 %) usein. Päihtyneen kohdattuaan vastaajista yli puolet halusi (57 %) joskus ja pieni osa (4 %) usein. Seksuaalisesti hyväksikäytetyn kohtaamisen jälkeen vastaajista yli kolmas osa (36 %) halusi joskus, noin neljäs osa (27 %) usein ja lähes viides osa (18 %) aina. Väkivaltaa kohdanneista vastaajista halusi joskus alle puolet (43 %), usein neljäs osa ja pieni osa (10 %) halusivat aina keskustelua kahden kesken. (Taulukko 5)

Keskustelut	Aina		Usein		Joskus		Ei koskaan		n
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Loukkaantunut	0	0	2	4	29	64	14	31	n=45
Päihtynyt	0	0	2	4	28	57	19	39	n=49
Seksuaalinen väkivalta	4	18	6	27	8	36	4	18	n=22
Väkivalta	4	10	10	25	17	43	9	23	n=40

Taulukko 5. Vapaaehtoistyöntekijöiden toiveita kahden keskiseen keskusteluun.

Vastaajista, jotka olivat kohdanneet loukkaantuneen ihmisen, halusi keskustella ryhmässä suuri osa (67 %) joskus, pieni osa (10 %) usein ja pieni osa (4 %) aina. Päihtyneen kohdattuaan suuri osa (69 %) halusi joskus, pieni osa (6 %) usein ja aina halusi (4 %). Yli kolmas osa (38 %) seksuaalista väkivaltaa kohdanneista halusi joskus, viides osa (19 %) usein ja neljäs osa (24 %) aina. Väkivaltaa kohdanneista vastaajista puolet halusi joskus, viides osa usein ja lähes viides osa (15 %) ryhmä keskustelija aina. (Taulukko 6)

Keskustelut	Aina		Usein		Joskus		Ei koskaan		n
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Loukkaantunut	2	4	5	11	30	67	8	18	n=45
Päihtynyt	2	4	3	6	34	69	10	20	n=49
Seksuaalinen väkivalta	5	24	4	19	8	38	4	19	n=21
Väkivalta	6	15	8	20	20	50	6	15	n=40

Taulukko 6. Vapaaehtoistyöntekijöiden toiveita ryhmä keskusteluun.

Vapaaehtoistyöntekijän ja ryhmän vastaavan kanssa halusi aina keskustella vastaajista pieni osa (10 %). Vastaajista ilmoitti haluavansa keskustella vapaaehtoistyöntekijän kanssa alle viides osa (16 %) usein ja ryhmän vastaavan kanssa pieni osa (12 %) usein. Vastaajista joskus vapaaehtoistyöntekijän kanssa haluaisi yli puolet (57 %) ja suuri osa (62 %) haluaisi joskus ryhmän vastaavan kanssa keskustelua auttamistilanteiden jälkeen. (Taulukko 7)

Keskustelut	Aina		Usein		Joskus		Ei koskaan		n
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Vapaaehtoistyöntekijän	5	10	8	16	29	57	9	18	n=51
Ryhmän vastaavan	5	10	6	12	31	62	8	16	n=50

Taulukko 7. SPR:n vapaaehtoistyöntekijöiden toiveita keskustella tunnekokemuksista vapaaehtoistyöntekijän tai ryhmävastaavan kanssa.

8.3 SPR:n vapaaehtoistyöntekijän kokemuksia ja toiveita työnohjauksesta

Vastaajista vajaa puolet (40 %) oli saanut joskus koulutetun työnohjaajan antamaa työnohjausta kohdattuaan seksuaalista väkivaltaa kohdanneen ihmisen, pieni osa (13 %) oli saanut usein. Vastaajista, noin viides osa (22 %) loukkaantuneen ja (21 %) päihtyneen kohdattuaan oli saanut joskus, ja pieni osa (10 %) usein loukkaantuneen, (12 %) päihtyneen kohdattuaan. Väkivaltaa kohdanneista pieni osa (13 %) joskus ja (16 %) vastaajista oli saanut usein koulutetun työnohjaajan antamaa työnohjausta. (Taulukko 8)

Työnohjaus	Aina		Usein		Joskus		Ei koskaan		n
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Loukkaantunut	1	2	4	10	9	22	27	66	n=41
Päihtynyt	0	0	5	12	9	21	28	67	n=42
Seksuaalinen väkivalta	0	0	2	13	6	40	7	47	n=15
Väkivalta	0	0	5	16	4	13	22	71	n=31

Taulukko 8. Koulutetun työnohjaajan antama työnohjaus auttamistilanteiden jälkeen

Vastaajista (n=19) jotka olivat saaneet SPR:n koulutetun työnohjaajan antamaa työnohjausta, apua oli saanut usein yli kolmas osa (37 %) ja joskus vajaa kolmas osa (32 %). Vastaajista yli puolet (53 %) oli saanut usein hyväksyvää palautetta työhönsä. Vastaajista lähes puolet (42 %) oli saanut usein tukea jaksamiseensa ja oli tullut myös usein kuulluksi, uusia näkökulmia työhönsä oli vastaajista lähes puolet (42 %) saanut joskus. Pieni osa (5 %) oli aina saanut apua, tullut kuulluksi,

saanut hyväksyvää palautetta, purkaa vaikeita asioitaan ja saanut tukea jaksamisensa.(Taulukko 9)

Työnohjaus	Aina		Usein		Joskus		Ei koskaan		n
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Apua	1	5	7	37	6	32	5	26	n=19
Tuli kuulluksi	1	5	8	42	5	26	5	26	n=19
Uusia näkökulmia	0	0	5	26	8	42	6	32	n=19
Hyväksyvää palautetta	1	5	10	53	3	16	5	26	n=19
Purkaa vaikeita asioita	1	5	6	32	6	32	6	32	n=19
Tukea jaksamiseen	1	5	8	42	5	26	5	26	n=19

Taulukko 9. Koulutetun työnohjaajan työnohjaus

SPR:n järjestämää koulutetun työnohjaajan antamaa työnohjausta halusi saada joskus suuri osa (67 %) ja pieni osa (4 %) vastaajista, kohdattuun loukkaantuneen. Päihtyneen kohdanneista vastaajista noin puolet (46 %) halusi joskus, seksuaalista väkivaltaa kohdanneen jälkeen yli puolet (52 %) halusi joskus, viides osa (19 %) halusi aina ja usein. Väkivaltaa kokeneen kohtaamisen jälkeen suuri osa vastaajista (69 %) halusi joskus, pieni osa (12 %) usein ja (5 %) halusi aina saada työnohjausta. Päihtyneen kohtaamisen jälkeen vastaajista yli puolet (52 %), loukkaantuneen alle kolmas osa (29 %), pieni osa (11 %) seksuaalista väkivaltaa kohdanneen ja (14 %) väkivaltaa kohdanneista vastaajista ei koskaan halunnut saada työnohjausta. (Taulukko 10)

Työnohjaus	Aina		Usein		Joskus		Ei koskaan		n
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Loukkaantunut	0	0	2	4	30	67	13	29	n=45
Päihtynyt	0	0	1	2	21	46	24	52	n=46
Seksuaalinen väkivalta	5	19	5	19	14	52	3	11	n=27
Väkivalta	2	5	5	12	29	69	6	14	n=42

Taulukko 10. Haluaako SPR:n vapaaehtoistyöntekijä saada koulutetun työnohjaajan antamaa työnohjausta

9 POHDINTA

9.1 Tutkimuksen luotettavuus

Kyselytutkimukseen liittyy myös heikkouksia, sillä aineisto voi olla pinnallista ja tutkimus teoreettisesti vaatimaton. Kyselytutkimuksen haittoja ovat myös epävarmuus siitä, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen, miten onnistuneita vastausvaihtoehdot ovat olleet sekä se miten vastaajat ovat selvillä tai perehtyneet kyseiseen asiaan. Hyvän kyselylomakkeen laatiminen vie aikaa ja se vaatii monenlaista tietoa ja taitoa opinnäytetyöntekijöiltä. Kato eli vastaamattomuus voi olla suurta, joka heikentää luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2005, 184.)

Kaikissa tutkimuksissa pyritään välttämään virheiden syntymistä, mutta silti tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Tämän vuoksi tutkimuksessa arvioidaan tehdyn tutkimuksen luotettavuus. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella reliabiliteetin eli toistettavuuden ja validiteetin eli pätevyyden avulla. Reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten kykyä antaa ei- sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen reliabiliteetti voidaan todeta usealla tavalla. Esimerkiksi, jos samaa henkilöä tutkitaan eri tutkimuskerroilla ja saadaan molemmilla kerroilla sama tulos, voidaan tulos todeta reliaabeliksi. Tutkimuksen validius tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Nämä mittarit ja menetelmät eivät aina vastaa sitä todellisuutta, jota tutkija kuvittelee tutkivansa. Esimerkiksi kysymyslomakkeiden kysymyksiin saadaan vastaukset, mutta vastaajat ovat voineet käsittää useat kysymykset aivan toisin kuin tutkija on ajatellut. (Hirsjärvi ym. 2005, 216–217.)

Tässä tutkimuksessa validiteettia eli pätevyyttä lisäsi se, että kohderyhmäksi oli valittu ne vapaaehtoistyöntekijät jotka osallistuivat auttamistyöhön. Rajattiin pois muut vapaaehtoistyötä tekevät. Kysymyslomakkeella voitiin kerätä laajempi aineisto, kun jos tutkimus olisi suoritettu haastattelun muodossa. Tutkimuksen

heikkoutena voidaan pitää sitä, että opinnäytetyöntekijä ei saanut varmuutta siitä, miten vastaajat olivat ymmärtäneet kysymykset.

Tutkimuksen luotettavuutta lisäsi se, että vastaajat saivat vastata anonyymeina, eli heidän henkilöllisyys ei paljastunut missään tutkimuksen vaiheessa ja niin vastaajat voivat vastata rehellisesti kysymyksiin.. Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa on myös pohdittava, onko kyselylomake paras keino saada tästä asiasta oikeaa tietoa. Kvalitatiivista tutkimusmetodiikkaa käyttämällä olisi voinut edelleen syventää saatua tietoa. Nyt strukturoidulla kyselyllä saatu tieto jäi jokseenkin pinnalliseksi.

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että tutkimuksen otos on edustava ja tarpeeksi suuri. Tutkimuksen vastausprosentin tulisi olla korkea ja kysymysten mitattava oikeita asioita kattaen koko tutkimusongelmaa. (Heikkilä 2004, 188.) Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa otos oli kohtalaisen pieni. Tutkimukseen oli valittu asiaan perehtyneitä henkilöitä, jotka olivat työskennelleet auttamistilanteiden parissa. Tämän tutkimuksen vastausprosentti oli 60 % (n=53). Vastausprosenttia voidaan pitää melko hyvänä, kun huomioidaan, että opinnäytetyöntekijä ei itse voinut kyselylomakkeita jakaa, joten tutkimuksen luotettavuudessa oli otettava huomioon yhteistyöorganisaation kyky ja mahdollisuus jakaa kyselylomakkeita mahdollisimman aktiivisesti ja motivoitusti.

Tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää. Kuitenkin varovaisesti ajatellen tuloksien voidaan antavan joitain viitteitä siitä, miten SPR:n vapaaehtoistyöntekijät haluavat käsitellä tunnekokemuksiaan auttamistilanteiden jälkeen.

Aihevalinta oli mielestäni ajankohtainen ja mielenkiintoinen. Vapaaehtoistyö on lisääntynyt. Tämän vuoksi vapaaehtoistyöntekijöiden jaksamista on syytä tutkia ja auttaa heidän jaksamistaan jatkossakin.

Kyselylomakkeen laatija oli laittanut saman kysymyksen (52–59) kaksi kertaa peräkkäin. Kysymys numero kahdeksan, oletko kohdannut auttamistilanteessa

loukkaantuneen ihmisen, oli ymmärretty toisin kuin lomakkeen laatija oli sen tarkoittanut. Kysymys oli ymmärretty niin, että auttamistilanteessa auttaja on loukannut autettavaa. Työnohjaus käsitteenä oli ehkä vieras useimmille vastaajille ja siksi niihin kysymyksiin oli vastannut vain muutama vastaajista. Auttamistyötä tekevien jaksamista ja tukemista voisi tutkia enemmänkin jatkotutkimuksena.

9.2 Tutkimustulosten tarkastelu

Tutkimuksessa on kuvattu, minkälaisia tunnekokemuksia SPR:n vapaaehtoistyöntekijät ovat kokeneet auttamistilanteissa, minkälaisia toiveita heillä on tunnekokemusten käsittelystä auttamistilanteiden jälkeen ja kokemuksia ja toiveita työnohjauksesta. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa suunniteltaessa koulutusta SPR:n vapaaehtoistyöntekijöille tunnekokemusten käsittelyä varten. Tutkimuksesta saatuja tuloksia voidaan varovaisesti ajatellen käyttää hyväksi kehitettäessä vapaaehtoistyöntekijöiden jaksamista auttamistyössä.

Yeungin (2002) mukaan molemmista sukupuolista ja kaikista ikäluokista osallistutaan vapaaehtoistoimintaan yhtä paljon, tähän tutkimukseen osallistuvista suurin osa oli kuitenkin naisia. Tutkittavat ovat osallistuneet aktiivisesti vapaaehtoistyöhön. Tutkimukseen osallistuneet vapaaehtoistyöntekijät ovat käyneet paljon erilaisia SPR:n vapaaehtoisille tarkoitettuja kursseja, heillä on hyvät valmiudet olla mukana ensiapua vaativassa auttamistyössä. Erilaisten kurssien käyminen osoittaa sen, että vapaaehtoistyöntekijät haluavat auttaa apua tarvitsevia ihmisiä.

Ensimmäisenä tutkimusongelmana oli selvittää, minkälaisia tunnekokemuksia SPR:n vapaaehtoistyöntekijä on kokenut auttamistilanteissa. Isokorpi & Viitanen (2001) kertovat, että ihmiset tuntevat erilaisia tunteita kohdatessaan yllättäviä tilanteita, niin myös tutkittavat tässä tutkimuksessa olivat kokeneet erilaisia tunnekokemuksia ollessaan auttamistilanteissa ja kohdatessaan niissä autettavia. Empatiaa olivat vastaajat tunteneet eniten tässä tutkimuksessa kaikissa auttamistilanteissa. Empatiaa tunteva hoitaja on kiinnostunut hoidettavastaan koska auttamistyöhön tarvitaan empaattista hoitajaa, sillä jos sitä tunnetta ei ole on auttamistyö turhaa. Lindqvist (1990) toteaa empatialla olevan merkitystä hoitotyössä. Auttajan

tuntiessa empatiaa potilasta kohtaan, hänellä on kyky eläytyä potilaan sen hetki-
seen kokemukseen ja toimia auttajana. Loukkaantuneen kohtaamisessa tunnettiin
epäonnistumisia ja avuttomuutta. Auttamistilanteet saattavat olla vaativia ja niiden
aiheuttamat reaktiot voivat aiheuttaa erilaisia tunnereaktioita hoitajille. Kaikki
vastaajat olivat tunteneet joskus kaikkia kysytyjä tunteita kohdattuaan loukkaan-
tuneen ihmisen. Auttajan hallitessa tunteensa hän pystyy keskittymään ja toimi-
maan vaikeissakin tilanteissa.

Päihteet liittyvät olennaisena osana yleisötapahtumiin, nuoret ja naiset ovat lisän-
neet alkoholinkäyttöään. Myös huumeiden käyttö on lisääntynyt. Karjalaisen
(2002) tutkimustuloksen mukaan vapaaehtoistyöntekijät eivät koe olevansa val-
miita kohtaamaan päihtyneitä ihmisiä. Tutkittavat kokivat päihtyneen kohtaami-
sessa pelkoa ja avuttomuutta ja suuttumusta oli myös tunnettu. Empatiantunnetta
oli kohtaamistilanteessa tunnettu myös päihtynyttä kohtaan, se kertoo vapaaeh-
toistyöntekijöiden auttamishalua kaikkia ihmisiä kohtaan.

Seksuaalista väkivaltaa oli kohdannut vain pieni osa tutkittavista. Se kuvastaa,
ettei raiskauksia onneksi tapahdu kovinkaan usein. Naistutkimusraportin (2/98)
mukaan neljäsosa nuorista naisista ja pieni osa miehistä on kokenut seksuaalista
ahdistelua. Empatian ja avuttomuuden tunne korostui auttajilla heidän kohdatessa
seksuaalista väkivaltaa kokeneen ihmisen. Avuttomuuden ja epäonnistumisen
tunnetta olivat vastaajat myös tunteneet. Vapaaehtoistyössä auttajat kohtaavat
hädässä olevia ihmisiä ja voivat kokea juuri näitä tunteita, henkinen pahoinvointi
ilmentää auttajan kykyä myötäelämiseen autettavan tunteiden kanssa.

Väkivalta tilanteet ovat lisääntyneen ja niihin liittyy myös päihteiden käyttöä. Vä-
kivallan kohtaamista tapahtuu joka puolella ulkomaailmassa, niin myös vapaaeh-
toistyöntekijöistä suuri osa oli kohdannut väkivaltaa kokeneen ihmisen. Lehtosen
(2002) mukaan väkivalta tilanteita ja sen uhkaa esiintyy työpaikoilla. Väkivaltaa
kohdanneista auttajista olivat monet kokeneet empatiaa. Teorian mukaan väkival-
ta on koettu vakavana ongelmana, ja siitä saadut seuraukset voivat vaikuttaa mo-

nin eri tavoin elämän eri vaiheissa ja siksi ehkä jotkut tunsivat pelkoa ja suuttomusta ja avuttomuuttakin auttaessaan väkivaltaa kokeneita ihmisiä.

Toisena tutkimusongelmana oli selvittää, minkälaisia toiveita SPR:n vapaaehtoistyöntekijällä on käsitellä tunnekokemuksiaan auttamistilanteiden jälkeen. Vastajien toiveista ilmeni heidän halunsa keskustella tunteistaan kahden kesken, sekä ryhmäkeskusteluja haluttiin myös kaikkien kysytyjen auttamistilanteiden jälkeen. Yksilö keskusteluja vastaajat halusivat ryhmävastaavan kanssa hiukan enemmän kuin toisen vapaaehtoistyöntekijän kanssa. Voidaan todeta vapaaehtoistyöntekijöiden haluavan käydä läpi auttamistilanteiden tunnekokemuksia ryhmävastaavan kanssa keskustellen.

Kolmantena tutkimusongelmana oli selvittää minkälaisia toiveita ja kokemuksia SPR:n vapaaehtoistyöntekijällä on työnhjauksesta. Suurin osa vastaajista ei ollut koskaan saanut koulutetun työnhjaajan antamaa koulutusta. Kysymykseen vastaajat, jotka olivat saaneet koulutetun työnhjaajan antamaa työnhjausta, olivat kokeneet saavansa apua ja tukea työhönsä. Vastajien joukossa oli myös niitä jotka eivät koskaan saaneet minkäänlaista apua ja tukea työhönsä. Teorian pohjalta työnhjauksessa on tavoitteena saada purkaa kokemiaan tunteita sekä mahdollisuus keskusteluun että uusien toimintatapojen löytämiseen ja saada myös tukea ja kannustusta työn tekemiseen jatkossakin. Työnhjauksen anti on omien vahvuuksien löytyminen ja niiden kehittäminen, kuten auttajien tunnekokemuksien tiedostaminen auttamistilanteissa ja miten tunteisiin reagoidaan ja sen jälkeen tunteiden käsittelyä.

Vapaaehtoistyöntekijät halusivat saada koulutetun työnhjaajan antamaa koulutusta usein ja joskus. Auttamistilanteista loukkaantuneen ja päihtyneen kohdalla, vastauksissa oli enemmän niitä jotka eivät koskaan halunneet saada työnhjausta. Syynä tähän saattaa olla se, että ensiapukursseilla käydään läpi tapaturmien auttamisia ja tähän tutkimukseen osallistuja olivat käyneet paljon erilaisia kursseja, joissa auttamistilanteisiin on saatu koulutusta. Seksuaalista väkivaltaa kohdanneista työnhjauksen tarvetta ilmeni.

LÄHDELUETTELO

- Ahonen, H. 1994. Löytöretki itseen. Tampere: Kirjayhtymä.
- Anttila, K. & Kaila—Mattila, T. & Puska, E—L. & Vihunen, R. & Virolainen, S. 1998. Hoitamalla hyvää oloa. (1.—2. Painos). Porvoo: WSOY.
- Gustafsson, S. 2003. Väkivalta hoitotyössä. AMK- opinnäytetyö: Satakunnan ammattikorkeakoulu Rauman yksikkö.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Heikkilä T. 2004. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Heinälä, P., Kinnunen, A., Kivioja, A., Klossner, J., Kokkonen, P., Koskimies, O., Lehtomäki, L., Lehtonen, J., Murtomaa, M., Paakkonen, H., Reitala, J., Repo, H., Silfvast, T., Tahvanainen, J., Turva, J., Vanni, S. & Väisänen, O. 1996. Sairaankuljetus ja ensihoidon perusteet. Suomen Punainen Risti, Helsinki. Pelastusopisto, Kuopio. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Isokorpi, T. & Viitanen, P. 2001. Tunne voimaa. Tampere. Tammer-Paino Oy.
- Järveläinen, P. 2003. Tunteet ja järki. Helsinki: yliopistopaino.
- Karjalainen, J. & Saranpää, U. Havainnot huono-osaisuudesta. Stakesin ja SPR:n neljäs huono-osaisuusselvitys. Suomen Punainen Risti ja Stakes. Raportteja 266. 2002.
- Keltikangas—Järvinen, L. 2001. Tunne itsesi, suomalainen. (3. Painos). Juva: WSOY.
- Koski, A. & Gothoni, R. & Hurskainen, P. 2005. Työnohjaus osana työyhteisön kehittämistä. Sairaanhoidtaja 3/2005 Vol. 78
- Kylä-Kierola, J. Virtanen, M. 2002. Päihtyneen potilaan kohtaaminen. AMK- opinnäytetyö: Satakunnan ammattikorkeakoulu Rauman yksikkö.
- Lahtinen, P. 2003. Ihminen on tärkein instrumentti. Työnohjaus vapaaehtoisessa tukihenkilötyössä. SMS- Tuotanto Oy. Visuviestintä Oy, Lohja
- Lehtinen, S-T. 1997. Vapaaehtoistoiminta- kasvava voimavara. Näkökulmia ammattityöhön. Tampere. Mainosmakasiini.
- Lehtonen, J. 2002. Väkivalta ja sen uhka hoitotyössä. AMK- opinnäytetyö: Satakunnan ammattikorkeakoulu Rauman yksikkö.

- Lindqvist, M. 1990. Auttajan varjo. Keuruu: Otava.
- Paunonen-Ilmonen, M. 2001. Työnohjaus-toiminnan laadunhallinnan varmistaja. Vantaa. Tummavuoren kirjapaino Oy.
- Porkka, S-T. & Salmenjaakko, J. 2005. Vapaaehtoistyön työnohjauksen järjestäminen. Opas yhdistyksille. Vantaa. Dark Oy.
- Ronkainen, S. 1998. Sukupuolistunut väkivalta ja sen tutkimus Suomessa. Tutkimuksen katveet valokeilassa. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Naistutkimusraportteja 2/1998. Helsinki.
- Ruohonen, M. Järjestöt vapaaehtoistoiminnan areenoina ja mahdollistajina. Teoksessa Niemelä, J. & Dufva, V. Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituohannella. Juva: PS- kustannus. 2003.
- Saari, S. 2000. Kuin salama kirkkaalta taivaalta. Helsinki. Otava.
- Salo, O. & Tuunainen, K. 1996. Da Capo. Hämeenlinna: Salutonova Oy.
- Surakka, V. & Nummenmaa, T. 1993. Kasvoilta ilmaistavien emootioiden tunnistus ja prosessointi. Tampereen yliopiston psykologian laitoksen oppimateriaaleja 18/1993.
- Syrjänen, K. 2004. Vapaaehtoisten työnohjaus. Viitattu 18.4.2006. Saatavissa: <http://www.angelfire.com/ks3/kaisli/>
- Varti, A-M. 2005. Ensiapu- ja ensihoitojärjestelyistä yleisurheilun MM- kilpailuissa. Systole 3, 43.
- Weizmann-Henelius, G. 1997. Väkivaltaisen ihmisen kohtaaminen. Tampere. Tammer-Paino Oy
- Vilkko—Riihelä, A. 2001. Psyhyke psykologian käsikirja. (1.—2. Painos.) Porvoo: WSOY.
- Yeung, A. 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa ihanteita vai todellisuutta? Helsinki. Paino Hakapaino.
- <http://www.poru.net> Viitattu 30.4.2006.
- <http://redcross.fi> Viitattu 8.11.2005.
- <http://www.intermin.fi/poliisi/home.nsf/0/98DBF351263EE8FCC2256BC90039E8BB?OpenDocument>. Viitattu. 14.10.06
- http://www.vaestoliitto.fi/seksuaaliterveys/seksuaaliterveysklinikan_nettipa/nuoret/tietopankit/seksuaalinen_vakivalta/ Viitattu 13.10.06

<http://www.ktl.fi/portal/2949>. Viitattu 13.10.2006

www.vaestoliitto.fi, www.tukinainen.fi tai www.vakivalta.net Kirjoittaja Pirkko Brusila LL, naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Väestöliitto, Helsinki. Raiskattujen ja seksuaalista väkivaltaa kokeneiden naisten ja nuorten tyttöjen vastaanotto pirkko.brusila@pp.inet.fi

**KYSELYLOMAKE SPR:N VAPAAEHTOISTYÖNTEKIJÄN TUNNEKOKEMUKSISTA
AUTTAMISTILANTEISSA, TOIVEITA NIIDEN KÄSITTELYSTÄ JA
TYÖNOHJAUKSEN TARPEESTA.**

**Kysymyksillä 1-7 kartoitetaan vastaajan taustatietoja. Ympyröi sopiva vaihtoehto tai kirjoita
vastaus sille varattuun tilaan.**

1. Ikä _____

2. Sukupuoli
1 Nainen
2 Mies

3. Pohjakoulutus
1 Kansakoulu/ peruskoulu
2 Lukio

4. Ammatillinen koulutus
1 Kouluasteen ammatti tutkinto
2 Opistoasteen/ammattikorkeakoulun tutkinto
3 Yliopisto

5. Kuinka kauan olet ollut mukana SPR:n vapaaehtoistyössä.

_____ vuotta, jos alle _____ kk.

6. Montako kertaa olet osallistunut vapaaehtoistyöntekijänä yleisötapahtumiin? _____

7. Käymäsi SPR:n kurssit
1 EA1
2 EA2
3 EA3
4 Päivystäjäensiapukurssi
5 Ensivastekurssi
6 Muita mitä

Kysymyksillä 8- 51 kartoitetaan tunnekokemuksia auttamistilanteissa. Ympyröi valitsemasi vaihtoehto tai kirjoita vastaus sille varattuun tilaan, vastaa jokaiseen kohtaan.

Asteikko 1= aina
2= usein
3= joskus
4= ei koskaan

8. Oletko kohdannut auttamistilanteessa loukkaantuneen ihmisen 1 kyllä
2 ei

Jos vastasit edelliseen kysymykseen ei, niin siirry kysymykseen 19.

Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, mitä seuraavista tunteista olet kokenut?

	aina	usein	joskus	ei koskaan
9. Vihaa	1	2	3	4
10. Pelkoa	1	2	3	4
11. Inhoa	1	2	3	4
12. Ahdistusta	1	2	3	4
13. Suuttumusta	1	2	3	4
14. Tuskaa	1	2	3	4
15. Epäonnistumista	1	2	3	4
16. Empatia	1	2	3	4
17. Avuttomuutta	1	2	3	4
18. Jotain muuta tunnetta? Jos, niin mitä				

19. Oletko kohdannut auttamistilanteessa päihtyneen ihmisen 1 kyllä
2 ei

Jos vastasit edelliseen kysymykseen ei, niin siirry kysymykseen 30

Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, mitä seuraavista tunteista olet kokenut?

	aina	usein	joskus	ei koskaan
20. Vihaa	1	2	3	4

21. Pelkoa	1	2	3	4
22. Inhoa	1	2	3	4
23. Ahdistusta	1	2	3	4
24. Suuttumusta	1	2	3	4
25. Tuskaa	1	2	3	4
26. Epäonnistumista	1	2	3	4
27. Empatia	1	2	3	4
28. Avuttomuutta	1	2	3	4
29. Jotain muuta tunnetta? Jos, niin mitä				

30. Oletko kohdannut auttamistilanteessa seksuaalisesti hyväksikäytetyn ihmisen

1 kyllä

2 ei

Jos vastasit edelliseen kysymykseen **ei**, niin siirry kysymykseen 41

Jos vastasit edelliseen vastaukseen **kyllä**, mitä seuraavista tunteista olet kokenut?

	aina	usein	joskus	ei koskaan
31. Vihaa	1	2	3	4
32. Pelkoa	1	2	3	4
33. Inhoa	1	2	3	4
34. Ahdistusta	1	2	3	4
35. Suuttumusta	1	2	3	4
36. Tuskaa	1	2	3	4
37. Epäonnistumista	1	2	3	4
38. Empatia	1	2	3	4
39. Avuttomuutta	1	2	3	4
40. Jotain muuta tunnetta? Jos, niin mitä				

41. Oletko kohdannut auttamistilanteessa väkivaltaa kokeneen ihmisen 1 kyllä
2 ei

Jos vastasit edelliseen kysymykseen **ei**, niin siirry kysymykseen 52.

Jos vastasit edelliseen kysymykseen **kyllä**, mitä seuraavista tunteista olet kokenut?

	aina	usein	joskus	ei koskaan
42. Vihaa	1	2	3	4
43. Pelkoa	1	2	3	4
44. Inhoa	1	2	3	4
45. Ahdistusta	1	2	3	4
46. Suuttumusta	1	2	3	4
47. Tuskaa	1	2	3	4
48. Epäonnistumista	1	2	3	4
49. Empatia	1	2	3	4
50. Avuttomuutta	1	2	3	4

51. Jotain muuta tunnetta? Jos, niin mitä

Seuraavilla kysymyksillä 52–65 kartoitetaan vapaaehtoistyöntekijän toiveita tunnekokemusten käsittelystä auttamistilanteiden jälkeen. Ympyröi valitsemasi vaihtoehto.

Asteikko 1= aina
2= usein
3= joskus
4= ei koskaan
5 = en ole kohdannut

Haluatko keskustella tunnekokemuksistasi kahden kesken, jos olet kohdannut

	aina	usein	joskus	ei koskaan	en ole kohdannut
52. Loukkaantuneen	1	2	3	4	5
53. Päihtyneen	1	2	3	4	5
54. Seksuaalisesti					

hyväksikäytetyn	1	2	3	4	5
55. Väkiävaltaa kokeneen	1	2	3	4	5

Haluatko keskustella tunnekokemuksistasi kahden kesken jos olet kohdannut

	aina	usein	joskus	ei koskaan	en ole kohdannut
56. Loukkaantuneen	1	2	3	4	5
57. Päihtyneen	1	2	3	4	5
58. Seksuaalisesti					
hyväksikäytetyn	1	2	3	4	5
59. Väkiävaltaa kokeneen	1	2	3	4	5

Haluatko keskustella tunnekokemuksistasi ryhmässä jos olet kohdannut

	aina	usein	joskus	ei koskaan	en ole kohdannut
60. Loukkaantuneen	1	2	3	4	5
61. Päihtyneen	1	2	3	4	5
62. Seksuaalisesti					
hyväksikäytetyn	1	2	3	4	5
63. Väkiävaltaa kokeneen	1	2	3	4	5

Haluatko keskustella tunnekokemuksistasi

	aina	usein	joskus	ei koskaan
64. Vapaaehtoistyöntekijän kanssa	1	2	3	4
65. Ryhmän vastaavan kanssa	1	2	3	4

Seuraavilla kysymyksillä 66–79 kartoitetaan SPR:n vapaaehtoistyöntekijän toiveita ja kokemuksia työnohjauksesta tunnekokemusten käsittelystä auttamistilanteiden jälkeen. Ympyröi valitsemasi vaihtoehto.

Asteikko 1= aina
 2= usein
 3= joskus
 4= ei koskaan
 5= en ole kohdannut

Oletko saanut SPR:n järjestämää, koulutetun työnohjaajan antamaa työnohjausta kohdatuasi

	aina	usein	joskus	ei koskaan	en ole kohdannut
66. Loukkaantuneen	1	2	3	4	5
67. Päihtyneen	1	2	3	4	5
68. Seksuaalisesti hyväksikäytetyn	1	2	3	4	5
69. Väkivaltaa kokeneen	1	2	3	4	5

Jos olet saanut SPR:n koulutetun työnohjaajan antamaa työnohjausta, saitko jotain seuraavista?

	aina	usein	joskus	ei koskaan
70. Apua	1	2	3	4
71. Tulitko kuulluksi	1	2	3	4
72. Uusia näkökulmia vapaaehtoistyöhön	1	2	3	4
73. Hyväksyvää palautetta	1	2	3	4
74. Purkaa vaikeiksi kokemia asioita	1	2	3	4
75. Tukea jaksamiseen	1	2	3	4

Haluatko saada SPR:n järjestämää koulutetun työnohjaajan antamaa työnohjausta, jos olet kohdannut

	aina	usein	joskus	ei koskaan	en ole kohdannut
76. Loukkaantuneen	1	2	3	4	5
77. Päihtyneen	1	2	3	4	5
78. Seksuaalisesti hyväksikäytetyn	1	2	3	4	5
79. Väkivaltaa kokeneen	1	2	3	4	5

KIITOS VASTAUKSESTASI!

